N°. 39. Donderdag 23 September 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Voor de Jan Pietersz. Coen-Stichting.

Ontvangen ƒ 52.24 (twee en vijftig gulden vier en twintig centen) als bijdrage voor de „Jan Pieterszoon Coenstichting" van de afdeeling Breda.

Opmerking over Opmerkingen.

—o—

Met volkomen instemming No. XXVII in het Kol. Wbl. gelezen hebbende, wens ik een steentje bij te dragen om het grote nadeel van gebrek aan kennis van de omgangstaal in Indië in het licht te stellen. Misschien, dat een enkele Directie en ook nog wel een ander dan begint te gevoelen vóór hetgeen door de Heren Abdoellah en Vermeer werd beoogd.

Mijne ervarigen dateren wel is waar van jaren terug, maar de toestand schijnt op dit gebied nog niet zoveel te zijn verbeterd.

Het was te Kota Radja. De Kratonwacht werd 's nachts door een officier gekommandeerd. Een of ander straatrelletje gaf de wachtkommandant in een buitenwijk aanleiding om een inlandsch soldaat naar de Kratonwacht te zenden om assistentie. De boodschapper kwam onverrichterzake terug: hij had zich aan de Toewan Commantan niet verstaanbaar kunnen maken en deze had het blijkbaar niet nodig gevonden om door een minder onwetende dan hij zelf de boodschap te doen vertalen.

Een ander geval: de dokter op een buitenpost was inderdaad vol ijver voor zijn vak, een conciëntieus medicus. Op een middag komt een Inlander zijn hulp inroepen voor een lichamelijke stoornis, die hij met veel woorden, maar — dit moet ik zeggen — nu niet al te duidelijk omschreef. Het geval was niet zeer ernstig en de dokter zou hem een flesje obat meegeven met gebruiksaanwijzing: Kastor-olie. Ik was er toevallig bij en maakte de dokter met alle bescheidenheid en reserve, die zulk een delikaat geval nodig maakt, er op attent, dat hij zich waarschijnlijk vergiste. „De man is......" enfin, dat doet er nu niet toe. Daar de dokter een conciëntieus medicus was, nam hij het niet kwalik, dat ik mij er mede bemoeide, vroeg nader en...... paste een andere geneeswijze toe.

Wat moet er in het gemoed van dien medicus zijn omgegaan, toen hij een leek moest verzoeken met

ATTENTIE! Gij die lid zijt van „Oost en West" en derhalve instemt met doel en streven der Vereeniging, wilt ook anderen in Uwen kring voor het lidmaatschap opwekken. Doet dit b.v. door na lezing hun dit nummer toe te zenden met Uwe bizondere verwijzing naar de voorlaatste pagina.

hem mede te gaan om een krankzinnige in de cel te bezoeken, omdat hij uit vragen en anwoorden een diagnose wilde maken — doch de patiënt niet kon verstaan?

Een ander toneel speelt bij een militair gerechtelik onderzoek. De verdachte is ondervraagd en „gehoord". De kapitein, voorzitter der commissie zegt, nadat de verdachte is weggebracht: „Nu heren, de zaak is nog al eenvoudig: hij bekent". Het oudste lid kon het daarmede niet geheel eens zijn, de man wordt weer voorgebracht en op de pertinente vraag of hij het gedaan had of niet, komt het enigszins verwonderde antwoord: „Ti—dah, toewan!"

En dan die auditeur-militair, die in een krijgsraad in hoogst eenvoudig, hakkelend kazerne-maleis twee veroordeelden hun doodvonnis aanzegde! Het was... aandoenlik!

Minder aandoenlik dan wel gênant voor hem, wien het niet ontging, was het stellen van de „gewone vragen" bij een andere zitting, toen de president de verdachte vroeg wanneer hij was geboren en daarbij het plastiese maleise woord gebruikte, waarmee men in de omgangstaal gewoonlik het ter wereld komen van een medemens aanduidt, waarop de eenvoudige beklaagde, fuselier, antwoordde met het daarvoor in nettere kringen gebruikelijke Arabiese woord.

Ik zou nog kunnen wijzen op de tegenstelling tussen de „rede", waarmede een korps-commandant het feest van het z.g. inlandsche nieuwe jaar in zijn kazerne opende en het vloeiende antwoord, dat daarop gegeven werd door de oudste inlandsche onderofficier: en op nog zoveel andere gevallen, waarin de moeilikheid om zich behoorlik in de landstaal uit te drukken het gezag, het prestige, de belangen van de dienst benadeelde, al kwamen deze gevolgen ook niet aan het licht, dank zij de aangeboren wel-opgevoedheid en beschaving van de inlander.

J. F. SCHMöLE.

Uit de Nederl. Pers.

Indië's veiligheid.

„Het Vaderland" schrijft o.m.:

„Wat er in de jongste zitting van den Volks[...] bij de behandeling van de oorlogsbegrooting is [...] zegd, getuigde van zoo weinig vertrouwen in het [...]dische leger, dat men zich afvraagt waar het er [...] heen moet. We hebben noch een goed politie-, [...] een goed defensie-leger, zeide het militaire lid, [...] heer Oppermann. En de legercommandant beaam[de] dit met de woorden: voor politie-leger is ons le[ger] te groot; voor veldleger te klein en niet behoorl[ijk] toegerust.

Wat weerhoudt het opperbestuur zich over de [toe]komst van het leger uit te spreken, waarop uit [...] dië — naar het zeggen van den leger-commandant [...] herhaaldelijk is aangedrongen? Vermoedelijk [...] vraagstuk van de invoering van een Inlandsche [mi]litie. Voor een spoedige invoering van die mili[...] pleitte in den Volksraad de heer Oppermann, en [...] hij er op volgen: Hoe eerder zij ingevoerd wor[dt] hoe eerder men het beroepsleger kan afschaff[en]. Waarmede de toestand in dat leger geteekend is.

Het scheelt weinig of van de officieren kan w[or]den gezegd, dat zij ontmoedigd zijn. Kan het [...] anders bij zooveel onzekerheid voor hun toekom[st] bij de zekerheid, dat alle opoffering vergeefsch is? [...] inschuiving van reserve-officieren zou ook al wei[nig] bevrediging geven, die, naar het oordeel van ge[ne]raal Rietschoten, niet gelijkwaardig zijn aan de [be]roeps-officieren. Die inschuiving zou eerder de [...] van de beroepsofficieren hebben verzwaard, het[...] wel eenige toelichting vereischt.

En dan de geest onder de onderofficieren en [...]deren? Daarvan, meende de heer Oppermann, is [de] Regeering voldoende op de hoogte. Het zijn [...] laatsten tijd voornamelijk de Amboineesche mili[...]ren, die van zich doen spreken. Waaraan niet wei[nig] de omstandigheid schijnt bij te dragen, dat de A[...]

Feuilleton.

Naar Indië.

Medio 1920.

COLOMBO. — PADANG.

IV.

Eindelijk kwam er een einde aan den langen trek door den Indischen Oceaan, echter verkort en gebroken door allerlei behendigheids- en speelconcoursen, dansjes en zelfs een zeer geanimeerd bal masqué en costumé en kwamen we in den morgen van den 30en Juli aan te Colombo; 'n kalme zee, zoodat het woeste breken der golven op de breakwater gemist werd en ook dat gevoel van rust en veiligheid bij 't gaan liggen in de havenkom. Immers binnen of buiten, 't maakte geen verschil!

Weer passencontrôle, vlug en vlot verloopende en toen met de steamlaunch, waarvoor men aan boord tickets, voor heen en terug à ƒ 0.60, kon krijgen, naar den wal.

Boekjes op de leestafel van 't Grand Oriental Hotel hadden de passagiers reeds op de hoogte gesteld van de verschillende uitstapjes, die gemaakt konden worden, met opgave van duur en duurte, maar hoewel Kandy bezocht kon worden en men eerst om 6 uur n.m. naar boord terug behoefde, bleven allen bij honk, te meer daar er groote Hindoefeesten waren ter eere van een incarnatie of reïncarnatie van Siwa en er dus te Colombo zelve veel te zien viel. Op de pier bij den „gepatenteerd geldwisselaar" eerst gangbare munt gewisseld: ƒ 100 tegen 85 roepias, de koers dus ongeveer ƒ 1.20. Geldwisselen in de stad, zelfs aan de kas in de hotels is gevaarlijk en nadeelig. Men berekende er de roepia tegen ƒ 1.50 zelfs ƒ 1.60 en vergiste zich steeds in z'n eigen voordeel.

De winkels goed voorzien van sieraden, goud, zilver en edelgesteenten, kristallen en geslepen gl[as], vlechtwerken, diverse weefsels, snuisterijen [...] ivoor, hoorn, schildpad, enz. Alles als vroeger, ma[ar] oneindig veel duurder. We bezochten een tempel, wa[ar] de feestelijkheden in vollen gang waren. 'n Schild[er]achtig schouwspel al die Clingaleezen in feestdos, [...] slanke vrouwen ooren, neus en armen zwaar met g[ou]den sieraden getooid, de nauwsluitende witte lijf[jes], kleurige sarongs en sjawls en die donkere, gloedvol[le] en toch ondoorgrondelijk diepe oogen. Voor een [...] altaar werden offers gebracht, enkele klappers [...] sierlijke mandjes van jonge klapperbladeren. De [...] werd stuk geslagen, het water voor 't altaar geplen[st] in een omheinde kuil, waaromheen een modder[...]brei ontstaan was. Rondom allerlei versnaperingen [...] gebak, aardewerk, prenten, vlechtwerk, enz. uitge[...]stald. Goochelaars en acrobaten aan 't werk. Ru[...]sche schommels, waar, op stoelen aan de uiteinde[n] van een draaiend kruis bevestigd, men verticaal, [in] stede van horizontaal, als in een mallemolen, rond[...] gedraaid en gezwaaid werd Een stel olifanten, in een hoek van het terrein, werd rijkelijk met suikerriet bedeeld. De grootste maakte allerlei kunsten te[gen] 'n fooi aan z'n wachter of kornak. Men kon er zich ook laten tatoueeren. 't Viel me op, dat vele der daar voor uitgestalde patronen, weelderige Europeesche vrouwen in Eva's toilet, *na* den val, voorstelden, ter[...]wijl de Parsee-vrouwen rank en slank zijn. Vele man[...]nen hadden de borst van 't ontbloote bovenlijf [...] oker besmeerd, anderen een drietal verticale of hori[...]zontale gele en roode strepen op 't voorhoofd. 'k Kon niet ontwaren wat het beteekende.

Achter den tempel werd binnen een ommuurde ruimte in een 6-tal groote metalen potten 't een of ander gekookt; wat en voor wie, kon ik ook niet te weten komen. De distributie zou om 3 uur plaats vinden.

We gingen daarna met een auto naar het hotel op den Mount Savinia om dáár te lunchen. 'n Aardig[...]

Amboineezen met de andere inheemsche rassen thans over één kam worden geschoren. Met hun bevoorrechte positie is het dus uit en blijft het uit. Van het principe der gelijkheid kan niet worden afgeweken, verklaarde de legercommandant. Maar gewoonlijk kan worden aangenomen, dat de verwende Amboineesche militairen zich niet gemakkelijk bij die, in hun oogen niet gerechtvaardigde, gelijkstelling zullen nederleggen. Die gelijkstelling moge geheel zijn gelegen in het karakter der thans gevolgde politiek, betreurd moet het toch worden, dat daarmede aan de gezindheid jegens ons bestuur van de aan ons gehecht het meest verknochte bevolkingsgroepen, een meer of minder gevoelige klap wordt toegebracht. Over deze uitkomst bestaat bij ons geen twijfel, goede soldaten zijn en blijven de Amboineezen, maar in hun ijdelheid een lastig volkje.

Zoo zal, alles in alles, de nalatenschap van den huidigen leger-commandant door diens opvolger met gemengde gevoelens worden aanvaard. Geruchten blijven loopen, dat generaal Rietschoten aan heengaan denkt. Nu wordt generaal Dijkstra voor het hooge commando als de meest in aanmerking komende genoemd. Als wanneer kolonel Pabst tot generaal zou worden bevorderd. Dat zou dan zijn in twee-en-een-half jaar sedert diens bevordering tot luitenant-kolonel. Deze buitengewone promotie van den heer Pabst en zijn lidmaatschap van den eersten Volksraad stempelen hem als den komenden man voor het leger-commando na generaal Dijkstra. Het zal toch wel een vereischte worden voor het legercommando, dat de adspirant als lid van de volksvertegenwoordiging is werkzaam geweest.

„De Standaard" driestart met hetzelfde onderwerp in de Tweede Kamer:

„Het is weer opmerkelijk, dat tegen de suppletoire begrooting voor Indië verzet rees van sociaal-democratische zijde, voornamelijk om den post betreffende de veldpolitie, een post, zoo zeer noodig tot bewaring van de goede orde in onze koloniën en tot steun van ons gezag.

Van revolutionnaire zijde in ons land ondervindt alles, wat ons gezag in Indië schaden kan, instemming en steun. Menschen, die hun best doen er verwildering te brengen en de inlander tegen ons bewind op te stoken, hebben onder de sociaal-democraten hun pleitbezorgers, maar aan het wettig gezag moet alles onthouden worden wat het kracht kan geven om zich te handhaven.

De heer Scheurer wees er met ernst op, hoe de minder gunstige veiligheidstoestand op het platteland van Java en Madoera uitbreiding van het politiewezen tot een onafwijsbaren eisch maakt.

Het feit, dat onder aanvoering van den heer Albarda de sociaal-democraten in bond met de communisten den post voor de politie trachtten af te voeren, toont weer duidelijk, aan welke zijde het alleen te doen is om verstoring en ondermijning. Als tegen woelgeesten in Indië weer krachtiger wordt opgetreden, wordt dit reactie genoemd, alsof de actie dier woelgeesten niet vooral in Indië namelooze ellende voor de Indische bevolking en voor de Europeanen in Indië na zich zou sleepen.

Als in een onzer gemeenteraden een of meer communisten belanden, is gewoonlijk een vast punt op hun programma verzet tegen elke uitgave voor de politie. Het is consequent, want zij willen geen orde en gezag.

Aan deze vertooning deed ons het voorstel-Albarda in de Kamer denken.

Het kon natuurlijk geen succes hebben. Maar was het ook voornamelijk voor de tribune bedoeld?

...stad, door een vrij smalle straat met aan weerszijden winkels en schilderachtige huizen en huisjes. Van het Mount Savinia een schitterend uitzicht op zee! Een Tiffin voor 3 roepias, 'n flesch „licht lager", betaald in Holland voor 2 roepias. De autotocht van 2 uur, 't wachten inbegrepen, kostte 15 roepias. Men doet wel de auto's te nemen door bemiddeling van den portier van het Grand Oriental Hotel en dáár bij terugkomst af te rekenen. Men heeft er vaste prijzen, terwijl de „autosnorders" er allerlei vilmethoden op na houden. Voor kleinere tochtjes is het aardiger riksja's te nemen, echter steeds naar het tarief te vragen en 't nummer te onthouden of op te teekenen. Politie en rechtspraak gaan te Colombo streng en snel. Een der passagiers werd z'n horloge ontfutseld. Hij kon den dief grijpen en overgeven aan de politie. 's Middags was er „police-court" en de delinquent kreeg 6 maanden hard labour om hem te leeren 's anderen eigendom te eerbiedigen.

Naar boord terug. 't Kolen laden afgeloopen, maar toch allen nog vuil en bestoven. Om 7 uur zouden we vertrekken, maar door eene reparatie aan de machine werd het den volgenden morgen vroeg. En dan te liggen in die havenkom, de lichten aan den wal te zien sparkelen en lokken en door de onzekerheid niet derheen te kunnen gaan. 't Was een temptatie.

Aan boord is ook een detachement militairen, Europeanen en West-Indiërs, Curacaoërs in alle tinten van roet-zwart tot licht-matbruin. Waar de bezettingstroepen voor West-Indië worden getrokken uit het Indische leger, kunnen de West-Indiërs bij dat leger een verband van 6 jaren aangaan, met de verplichting 3 jaar daarvan in Oost-Indië te dienen. Een welkome aanvulling, waar het animo der Nederlanders om bij het Indische leger te dienen zeer veel te wenschen overlaat en de werving niet het noodige contingent opleverde. Ik hoorde verluiden, dat thans slechts Europeanen als kader en om opgeleid te worden tot kader, naar Indië gaan. Hoe dat Europeesche element tegenover het Indische zal staan, hoe het dat zal leeren begrijpen en doorgronden, om zeker te zijn van hun zaak en hun commando, is me een raadsel. Evenwel, daar zulks van hooger hand beschikt is geworden en men de verantwoordelijkheid er voor heeft aanvaard, past het te berusten.

Het frappeerde mij, dat onder m'n mede-passagiers, oud-gasten, schier allen welgemoed van een verblijf in patria terugkomende, wel slechts één roep uitging over de overgroote duurte in Nederland en de aldaar in praktijk gebrachte methodes om de argelooze Indiërs op de kortste en meest grondige wijze van hun spaarpenningen en verlofstraktementen te ontlasten, doch men niet besefte, wat in dat land tijdens den oorlog en in den vollen distributietijd voor nood en gebrek werd geleden. Wel werd het ook in Indië duurder, doch men kon van al wat het land opleverde volop bekomen. Dat wij aangewezen waren op twee deciliters melk, een ration boter zóó klein, dat men te kiezen had, òf er z'n boterham zeer dun mee te smeren, òf het aan te wenden voor het braden van de 2 ons vleesch per week, als dat ten minste verkrijgbaar was, — anders werd men maar noodgedwongen vegetariër — en dan het kleinste broodrantsoen van Europa, 200 gram per dag — net het gewicht van 10 brieven — en dan nog van wel de slechtste kwaliteit. Men heeft het niet aan en in den lijve gevoeld, het niet zelve mee- en doorgemaakt en kan het zich niet voorstellen, daar men het in Indië goed had, dat er elders gebrek geleden werd. Hoe zal nu de vergelijking zijn? Hierover later, na verkenning ter plaatse.

In den morgen van den 4en Augustus — 2 Augustus, de verjaardag van H. M. de Koningin Moeder, werd aan de lunch met een glas champagne, een heildronk aan den kapitein en een spontaan welgemeend Wilhelmus van Nassaue herdacht — kwamen we in de Indische territoriale wateren: Indië was bereikt! We voeren Straat Siberoet, tusschen de Batoe- en Mentawei-eilanden in, passeerden het eenzame licht op Poeloe Bodjo, tot tegen den middag de Ophir en de Merapi met hun trawanten boven de kim verre-

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het Recht van kritiek van den Volksraad.

Telkens wordt het als een schromelijke staatkundige dwaling voorgesteld, wanneer de Volksraad zich verstout tot afkeuring van regeeringsbeleid. Naar aanleiding hiervan schrijft „de Loc." o.m.: Omdat de Volksraad nog geen volledige parlementaire bevoegdheid bezit, zou hij gebonden zijn in zijn recht van kritiek......? Maar hiermee wordt dan de aard van dit college toch ten eenenmale miskend.

Adviseerend college — zeker. Ook de Raad van Indië is adviseerend college, maar hoe breed is het staatsrechtelijk onderscheid. De Volksraad werd reeds bij de behandeling van het wetsontwerp, dat de scheppende artikelen aan het Regeeringsreglement moest toevoegen, herhaaldelijk in ons Nederlandsch parlement „een eenigermate vertegenwoordigend lichaam" genoemd; een college dus, niet van enkel om hun bekwaamheden gekozen adviseurs, doch die, zij het nog slechts „eenigermate", de bevolking van Indië zouden vermogen te vertegenwoordigen. Te vertegenwoordigen in het openbaar. Want vooral ook die openbaarheid onderscheidt den Volksraad van elk ander college van advies. Die openbaarheid waarborgt de noodzakelijke wisselwerking tusschen vertegenwoordigend college en de gemeenschap, die het te vertegenwoordigen heeft. Die openbaarheid levert tegelijk een tegenwicht tegen onverantwoordelijke kritiek. Want niet alleen biedt zij het publiek een contrôlemiddel op de wijze waarop de Volksraad zich kwijt van zijn taak, maar de openbaarheid staat anderzijds ook der regeering ten dienste en schenkt haar gelegenheid om met haar wederwoord elk woord dat de Volksraad spreekt, te achterhalen. Waarbij het Volksraadsreglement haar zelfs het voorrecht geeft van het laatste woord; immers: de regeeringsgemachtigden erlangen dit „wanneer en zoo dikwijls zij dit verlangen", terwijl het voor de leden aan beperkingen gebonden is.

Neen, de Volksraad is heel wat meer dan „adviseerend college". Hij is bovenal controleerend, en is wel degelijk een parlement-in-groei. Al in den aanzet. De gouverneur-generaal, die op 18 Mei 1918 de leden van den Volksraad plechtig installeerde, heeft juist begrip voor de beteekenis van dit college getoond, toen hij sprak van de „thans gelegde grondslagen voor Indië's eigen staatkundig leven" en verklaarde hoe de Volksraad was geroepen om „mede te werken aan de behartiging van de belangen van Ned.-Indië." Nog duidelijker gaf hij blijk te beseffen dat de Volksraad hoogere beteekenis heeft dan die van een adviescollege, toen hij zeide dat de regeering nu voortaan in staat was gesteld „rechtstreeks en openlijk van haar voornemens en van de overwegingen waarop haar voorstellen berusten kond te doen, rekenschap te geven van haar beleid.

En men lette nu ook eens op een wellicht nauwelijks opgemerkt en schijnbaar onbeduidend, maar inderdaad niet onbeteekenend verschil in terminologie in het Regeeringsreglement daar waar dit den Raad van Indië en den Volksraad behandelt. De regeering vraagt het advies van den R. v. I., het oordeel van den Volksraad. De leden van den R. v. I. hebben bij eede of belofte te verklaren dat zij de welvaart van Indië zullen bevorderen, die van den Volksraad dat zij het welzijn der kolonie naar vermogen zullen voorstaan. In beide gevallen is ruimer de grens getrokken voor de leden van den Volksraad.

Te weinig wordt acht geslagen op de alinea, welke als aanhangsel van art. 131 R.R. haast is weggeborgen: „De Volksraad kan de belangen van Ned.-Indië en zijne ingezetenen voorstaan bij den Koning,

zen. 'n Pracht zonsondergang, de Sanggaliang en Marapi rozerood tintende, de kraters duidelijk afteekenende, als 't ware een Alpengloeien. Voor de baren een verrassing en openbaring, dat ook ons Indië mooi is en schitterende momenten heeft.

't Was donker, toen we de Emmahaven inliepen, het schoone, pakkende, van die invaart werd gemist. 't Was 9 uur voor we gemeerd lagen, de eerste verwelkoming plaats vond, de eerste passagiers van boord gingen. Velen der ouderen naar den wal, enkelen naar Padang, doch de meesten om eens een kijkje te nemen op den eersten Indischen passar. Pisang in overvloed, maar duur, een dubbeltje per stuk. Oude klappers voor ƒ 0.20 voor klappa moeda verkocht, toch met graagte genuttigd, de „melk" gedronken. Een flesch koud Amstelbier ƒ 1.25.—. Goedkoop was hier de indruk niet.

Den volgenden morgen naar Padang, ook al om 't kolenladen te ontloopen, doch voornamelijk om werkzaam te zijn voor „Oost en West". Vóór 't geheel vernieuwde station auto's en sado's bij de vleet. Steeds te vragen naar het tarief en is dat er niet, of wil men er niet aan voldoen, zich te wenden tot den politiepost aldaar. Voor een auto voor 4 personen betaalt men tot Padang ƒ 5.—, voor een sado ƒ 1.—, doch met den trein is men er voor ƒ 0.30, echter ten koste van een vuil pak.

Padang, niet veel veranderd. Het Atjeh-Hotel verdwenen, geabsorbeerd door het Oranje-Hotel, waar de verbouw en vergrooting nog in vollen gang is. Het Koloniaal Weekblad gedeponeerd op de leestafels der societeit en hotels, toen naar de Moeara. Een 6-tal Padangsche firma's traden als begunstigers toe. Nieuwe leden werden aangeworven. De heer D. van Schreven, oud-officier, directeur der Padangsche Spaarbank, secretaris der Societeit „de Eendracht", gaf me waardevolle inlichtingen en werd bereid gevonden als correspondent voor onze Vereeniging op te treden. Met vol vertrouwen rekenen we op zijne energieke medewerking en zien vol verwachting de resultaten van z'n propaganda tegemoet.

Na een bezoek aan de Soos en een matige lunch van ƒ 2.50 in een der hotels, naar boord terug en om ruim 3 uur los van den wal en op weg naar Batavia.

De algemeene indruk van de passagiers was, dat Padang een mooie, ruime stad is, de vuurtoren van de Emmahaven, de Apenberg aan de Moeara, verheugden zich in een druk bezoek, de apen hadden er goeden dag. Eén familie bezocht zelfs met een auto Fort de Kock. 'n Gewaagd experiment, gezien autopech en pannes, 't welk echter goed verliep.

En nu naar Java, de Grootvorstin dier landen, die als een gordel van smaragd, zich sling'ren om den evenaar en als Nederlandsch bezit een trots en zorg behooren te zijn van elken welgezinden Nederlander.

(Wordt vervolgd). A. J. G.

—

We verzuimden nog melding te maken van het feit, dat aan boord, eigener initiatief, door den heer G. H. Sijtsma, makelaar te Soerabaja, in de namiddaguren een cursus werd gehouden in het Maleisch, welke cursus door schier alle „baren" aan boord dankbaar werd bijgewoond. Als leidraad deed bij dit onderricht uitnemenden dienst het boekje „Selamat Djalan", populaire handleiding voor de Maleische taal in de practijk, van den heer H. J. Vermeer, oud-kapitein O.-I. L., waarbij de heer Bgd. D. Abdoellah, leeraar in de Mal. taal aan de universiteit te Leiden talrijke nuttige wenken gaf. Het werkje werd gedrukt ter Zuid-Hollandsche Boek- en Handelsdrukkerij te 's-Gravenhage en is in den handel voor ƒ 2.— verkrijgbaar. Niet alleen orang baroe zullen wat aan dat boek hebben, maar ook oud-gasten, die hun Maleisch eens willen ophalen en zeker degenen, die hun Maleisch willen verbeteren. Want aan het behoorlijk bezigen dier taal door de meeste oud-gasten ontbreekt nog zeer veel! G.

Staten-Generaal en bij den Gouverneur-Generaal." Dit recht van petitie is almede in uitoefening ondenkbaar zonder een volledige vrijheid van critiek. Na dit uitvoerig te hebben toegelicht, vervolgt het blad:

De zaak is, dat ook het staatsrecht een levend ding is, meestal al verder in zijn groei dan de gedrukte letter zou doen vermoeden. En zulk een groei valt eenvoudig niet te stuiten. De behoudzuchtige kan hem bejammeren en met den vinger bij de letter betoogen dat het zoo nooit was bedoeld, staatkundig leven laat zich in zijn ontwikkeling niet duurzaam in formules dwingen. Het is alweder de gouverneur-generaal geweest, die, nog voordat de Volksraad zijn arbeid begonnen was, deze natuurlijke ontwikkeling voorzag, toen hij sprak: „Evenals het individu, hoezeer door anderen en de omstandigheden beïnvloed, ten slotte den drang van eigen leven onontkoombaar volgt, zoo zal ook de Volksraad tot eigen lot, tot eigen leven groeien, in het organisme der staatsgemeenschap met de ontwikkeling dier gemeenschap zelve zich ontplooien." De komende jaren zullen ons doen zien „een door zoeken en tasten langzamerhand zich afteekenende grenslijn" tusschen de bemoeienis der Staten-Generaal en die van den Volksraad......" Niet waar, dit is juist wat ook inderdaad de korte jaren van het bestaan van den Volksraad, sneller misschien dan ook de landvoogd het vermoedde, hebben gebracht.

Het blad besluit: Het is niet voor het eerst, dat wij er op wijzen hoe de Volksraad niet beter dan door tot de grenzen toe gebruik te maken van de bevoegdheden, welke hem zijn verleend, kan beantwoorden aan de bedoeling van den wetgever, die, hem scheppend als adviseerend èn controleerend college, tegelijk hem toedacht de ontwikkeling tot een werkelijk parlement.

Tot die ontwikkeling is de hanteering van de openbare kritiek, door de persoonlijke onschendbaarheid der leden wettelijk bevorderd, een onontbeerlijk middel. Kritiek, die door haar ernst en kundigheid gezag verwerft. Maar tevens onbevangen en vrij, in overeenstemming met hetgeen van een ook slechts „eenigermate" vertegenwoordigend lichaam wordt verwacht. Kritiek van dien aard, dat in vervulling gaat de landvoogdelijke verwachting: „Het woord van den Volksraad moge door de hooge opvatting van zijn taak worden de stem des volks, tot uiting gebracht door de van hun verantwoordelijkheid bewuste leden van dit tot medewerking aan de staatstaak geroepen lichaam." Zoo zij het.

Opmerkingen over „Autonomie voor Indië".

De heer *v. L.* bespreekt in het „Soer. Hbl." het hoofdartikel van den heer *Roep* „*Autonomie voor Indië*". Hij schrijft o.m.: Het eindoordeel over alle nieuwe wetsbepalingen en de begrooting aan Nederland onttrekken, ter neutraliseering van het gevaar, dat dreigt van de mentaliteit der Nederlandsche massa, beteekent o.i. niet anders dan het leggen van de moreele verantwoordelijkheid voor de geleidelijke ontwikkeling van land en volk in de handen van een over het algemeen onverschillig Europeesch element, van politieke Strebers en van zgn. inlandsche voormannen, wier streven gericht is op het onmiddellijk verbreken van de staatsrechtelijke verhoudingen tusschen Nederland en Indië.

Het daarin schuilend gevaar is grooter dan dat, hetwelk dreigt van de bemoeienis der Tweede Kamer met het Indische bestuur, ongeacht de mentaliteit van de Nederlandsche massa, welke, naar onze meening, geleidelijk verbeteren zal. Het gevaar der onoordeelkundige bemoeienis behoort zooveel mogelijk te worden geneutraliseerd en het eenig doeltreffende middel daarvoor achten wij het verdedigen in de Tweede Kamer van de beslissing in Indië ten aanzien van nieuwe wetsbepalingen en de begrooting, genomen door afgevaardigden van de Indische volksvertegenwoordiging. De Indische begrooting en de nieuwe wetsbepalingen moeten in de Tweede Kamer met Indië's vertegenwoordigers worden behandeld, waardoor het verantwoordelijkheidsgevoel der Kamerleden zal worden geprikkeld en meerdere zekerheid wordt verkregen voor een eerlijke behartiging van de Indische belangen.

Wij zullen deze suggestie niet nader uitwerken voor het oogenblik. Het heeft geen zin thans vooruit te loopen op het rapport en de voorstellen van de Herzieningscommissie, welke binnenkort worden gepubliceerd. Die voorstellen zullen ongetwijfeld een solieden grondslag vormen voor practische besprekingen en tot deze zijn gepubliceerd, achten wij een afdalen in details ten aanzien van de Indische bestuurshervorming praematuur. Het door den heer Roep aan de orde gestelde groote principe: Indië baas in eigen huis *met* uitschakeling van de Nederlandsche contrôle, viel daarbuiten. Het kwam ons daarom gewenscht voor reeds thans als onze meening te geven, dat een zoo vèr doorgevoerde autonomie tot ontwrichting zal leiden, een ontwrichting, welke niet is te ondervangen door een binnen verstandige grenzen toegekend kies- en vertegenwoordigingsstelsel; want zoolang geen competente medewerking van de bevolking in de koloniale regeering is te verwachten, zal de toepassing van het regeeringsstelsel berusten bij het uiteraard egoïstische Europeesche element, politieke Strebers en bureaucratische ambtenarij. Uitschakeling van de macht der Kamer en uitbreiding van de macht kan geen ruil zijn, waarmede Indië geluk zou zijn te wenschen.

Het intellectueel en politiek besef van het Indische volk verkeert nog in de eerste evolutionnaire fase en laat de zoo vèrdoorgevoerde autonomie, als waarvan de heer Roep zich voorstander toont, ongeacht het gevaar, dat in de bemoeienis van de Tweede Kamer schuilt, niet toe, maakt deze vooralsnog ongewenscht.

Tuberculose in de Minahassa.

De heer *Zentgraaff* beschrijft in het „Soer. Hbl." in een zijner „Reisbrieven" uit Celebes, hoe het volk in de Minahassa in bijzondere mate bezocht wordt door dien ontzettenden vijand: de tuberculose.

O.a. bracht de heer Z. te Sonder een kort bezoek in de ziekeninrichting van de Hervormde gemeente aldaar, opgericht door het Nederlandsch Zendinggenootschap. Mej. Land, die den indruk maakt een practische vrouw te zijn, met toewijding arbeidend aan het werk der dienende liefde, liet ons, aldus de heer Z. o.m. een en ander zien. In het ziekenhuis vindt men lijders aan allerlei ziekten, van verschillenden leeftijd en van beider geslacht. Wij hoorden hier het een en ander over de ontzettende verwoestingen door de tuberculose aangericht. Van de 100 patiënten, die in de polikliniek hulp komen vragen, schat men, dat er 25 of 30 tuberculoselijders bij zijn. Er zijn families, waar de een na den ander aan deze ziekte ten grave daalt, gevolg van samenwoning, huwelijken met lijders aan tuberculose en van zeer gemakkelijk overgebrachte besmetting.

Wij zagen nog geen afzonderlijke afdeelingen voor de lijders aan deze ziekte, veel minder afzonderlijke hospitalen. Toch zal het dien kant uit moeten; een systematische bestrijding dezer ziekte, die het karakter draagt eener volksplaag, mag niet langer achterwege blijven. In uitstel schuilt gevaar; het werk moet spoedig en op ruime schaal worden ingezet.

Naar ik hoor, is juist dezer dagen door den resident een z.g. tuberculose-commissie benoemd, die de hangende kwestie nader onder de oogen zal zien. Men zou op de uitgaven voor het onderwijs zeer veel kunnen bezuinigen; indien het aldus vrijkomende geld werd besteed aan de bestrijding der tuberculose, zou men dit een zegen voor het volk der Minahassa kunnen noemen.

Een sterrenwacht.

Naar de „Pr. Bode" verneemt, bestaan er plannen tot oprichting van een sterrenwacht op den Tangkoeban Prahoe bij Lembang. Deze sterrenwacht zal de grootste worden van het zuidelijk halfrond, grooter dan die te Kaapstad of Sydney. Natuurlijk wanneer de plannen tot uitvoering komen. De oprichting zal moeten geschieden door het gouvernement met

particulieren steun. De heer K. A. R. Bosscha, die tot dit grootsche plan een krachtigen stoot heeft gegeven, is bereid voor het doel een grooten kijker aan te bieden van zeven meter brandpunts-afstand. Deze promotor staat, ter bevordering der zaak, reeds in verbinding met onzen geleerden sterrenkundige in Nederland, prof. J. C. Kapteyn, directeur van het sterrenkundig laboratorium te Groningen en de hoogleeraren W. de Sitter en Hertzsprung, resp. directeur en onderdirecteur van de sterrenwacht te Leiden.

De Vliegdienst in Indië.

Bij de Indische vlieg-afdeeling zijn thans 8 leerlingen in opleiding, allen officieren, waarvan twee bestemd voor de Marine. De 36 toestellen, het vorig jaar in Engeland besteld, zijn alle in Indië gearriveerd. Het zijn 12 Havilands en 24 Avro's. De laatste dienen als leermachines. Ongeveer de helft van deze vliegmachines is gemonteerd en in gebruik gesteld. De vliegdienst heeft groot gebrek aan technisch personeel. (Corr. uit Bandoeng aan „de Loc.")

De tweede Jaarbeurs.

Naar aanleiding van de besprekingen door het bestuur der jaarbeurs-vereeniging te Bandoeng gehouden, deelt „de Loc." mede, dat de tweede jaarbeurs in September 1921 zal worden gehouden. Openingsdatum zal zijn de 12de of 19de dier maand, op een Zaterdag. Hiermede vermijdt men dus dat de jaarbeurs samenvalt met de suikercampagne, wat als een voornaam bezwaar tegen de eerste beurs naar voren werd gebracht.

UIT DE INDISCHE PERS.

De vliegdienst in Ned.-Indië. Vrijdag 21 Mei 1920 zou, bij goede weersgesteldheid, 's morgens een postvliegtuig van Tandjong Priok naar Tandjong Pandan (eiland Billiton) en terug vertrekken.

Met het oog op de beperkte ruimte was voor de particuliere brieven niet meer dan 15 kilogram zwaarte toegestaan en voor de dienstbrieven 5 kilogram, terwijl aangeteekende brieven en stukken niet konden worden aangenomen.

De bestaande voorschriften met betrekking tot de lengte en breedte der brieven bleven gehandhaafd.

Zij, die van deze postverzending gebruik wenschten te maken, moesten daarvan doen blijken door op de brieven te schrijven: „Per vliegtuig".

De brieven moesten worden afgeleverd op het grootpostkantoor te Weltevreden, aan het loket „Inlichtingen", hetgeen geschieden kon van 's morgens 7 tot 's avonds 6 uur.

De brieven, welke in de gewone brievenbussen waren geworpen, of die op andere kantoren waren bezorgd, kwamen voor eene verzending per postvliegtuig niet in aanmerking.

Wanneer de brieven voldoende gefrankeerd zijn, worden geen meerdere kosten in rekening gebracht.

Bedraagt het gewicht meer dan 15 kilogram, dan heeft de verzending per gewone post plaats.

De verzending heeft plaats voor risico van den afzender.

Kan een vliegtuig tengevolge van slechte weersgesteldheid niet vertrekken, dan heeft het vertrek den volgenden dag plaats.

Op vlieggebied gaat Ned.-Indië dus met den tijd mede. (Neratja 19 Mei 1920).

Onze bedevaartgangers in Arabië. Den 19en en 20en April 1920 zijn de van Mekka in karavaan naar Djeddah vertrokken Ned.-Indische pelgrims ter laatstgemelde plaats aangekomen, met bestemming voor Medina, ten einde aldáár hunne grafbezoeken af te leggen. Zij deden de reis naar Djeddah per stoomschip naar Yambo en van dáár per kameel naar Medina.

Deze reis over zee is reeds een gewoonte geworden voor de pelgrims en zal ook wel zóó blijven, zóólang het Gouvernement van de Hedjaz de Bedoewinen niet in bedwang kan houden en weet te vóórkomen dat deze stammen den pelgrims bezwaren in den weg leggen.

Onze pelgrims hebben nu reeds 2 maal die nieuwe reisroute gevolgd, zonder dat moeilijkheden werd ondervonden.

Het is mogelijk en te hopen, dat de besprekingen van de Hedjaz Regeering met de Bedoewinenstammen tot zulk een resultaat zullen leiden, dat de re van Mekka naar Medina wederom per kameel kunnen worden gedaan, zooals vroeger steeds pla vond. (Neratja, 22 Mei 1920).

„Sjam". Onder de lezers en lezeressen van *Oetoesan Melajoe* zijn zeer zeker vele personen, die niet goed weten of misschien zijn vergeten, wat on der het woord „Sjam", dat in inlandsche gesprek ken nog al eens wordt gebezigd, moet worden ver staan en daarom deelt de redactie van dat blad in het nummer van 12 Juni 1920 mede, dat met dat woord wordt bedoeld „Syrië", dat thans in zulk een hooge mate de belangstelling geniet van de Westersche Mogendheden bij de regeling van de zaken met het Turksche Rijk.

Het is de landstreek, welke is gelegen ten Zuiden van de Zwarte Zee, ten Oosten van de Middellandsche Zee, ten Noorden van Arabië en ten Westen van Armenië en Mesopotamië, terwijl zij tot die landen behoort, welke op de oudste geschiedenis kan wijzen.

Eeuwen lang, vóór dat het Romeinsche Rijk op het hoogste punt van zijn macht stond, speelden zich hier de belangrijkste wereldgebeurtenissen af, hoofdzakelijk in de hoofdplaats Damascus (bij de inlanders bekend als Damsjik), waar ook vrouwen konden regeeren en van waaruit de bevelen gingen naar Babylon (later Bagdad), Mesopotamië, Armenië en Klein Azië.

Vóór dat de profeet Mohamad als geestelijk leider van het volk optrad en een nieuwen godsdienst stichte, dreef hij handel in het land van Sjam, waar van het gezag toenmaals nog toongevend was.

Regeeringloosheid in Bagdad was de oorzaak dat het land eerst bij het gebied van Djanggiskan werd ingelijfd en later onder de bevelen kwam van den Sultan van Turkije.

Het was Sultan Saladin, die in de 15de eeuw zijn gebied met de Hedjaz (Mekka en Medina) en Armenië wist uit te breiden.

Gedurende 400 à 500 jaren zijn die landen onder Turksche heerschappij gebleven Eerst thans is het met hulp van de Westersche mogendheden aan Arabië gelukt zich zelfstandig te verklaren.

Of die nieuwe regeling proefhoudend zal zijn, zal de tijd moeten leeren.

Neemt men in aanmerking, dat de toestanden dezer landen, waarvan hier sprake is, reeds sedert eeuwen sterk aan het wijzigen zijn, dan moet men wel tot de gevolgtrekking komen, dat ook de nieuwe regeling slechts een overgang naar andere teekent.

Bespaarde gelden. Te Poerwadadi op Java bestaat een IIe klas Inlandsche school, welke, naar men zegt, door een 200-tal leerlingen wordt bezocht.

Het grootste gedeelte der leerlingen spaart gelden, welke in spaarpotten worden gedaan en die in bewaring worden genomen door den onderwijzer.

Tijdens de jongste openbare les ontving een deel der leerlingen de spaarpotten terug, doch een ander deel moest maar wachten tot het volgende jaar.

In den nacht van 18 Mei 1920 werd het schoolgebouw door personen bezocht en daarin alles omver gehaald.

Staat die handeling misschien in verband met de achtergehouden gelden? vraagt de berichtgever in de „Neratja" van 29 Mei 1920.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Rijstverstrekking te Batavia. In de vergadering van den Gemeenteraad van Batavia van 29 April 1920 werd o.m. het voorstel van het lid Schotman behandeld, hetwelk de strekking had gratis rijst te verstrekken aan de armsten onder de armen ter hoofdplaats Batavia.

De overzichtschrijver van de „Perniagaän" schrijft over die aangelegenheid in het nummer van dat blad van 1 Mei 1920 het navolgende:

Volgens de door den Patih van Batavia verstrekte

gevens is het aantal werkelijk behoeftigen aldaar 256, n.l. 145 Mohamedanen en 111 Arabieren.

Van deze personen weet men met zekerheid dat zij niet in staat zijn rijst te koopen.

Een bedrag van *f* 10000 werd daarvoor toegestaan door den Gemeenteraad, eene daad, die zeker den hoogsten lof verdient en ook zeer op prijs wordt gesteld, doch het zal natuurlijk iederen lezer opvallen, dat onder die 256 zeer behoeftigen geen enkele Chinees is begrepen.

De schrijver vraagt zich dientengevolge af of de Patih van Batavia misschien voor deze gelegenheid zijn oogen heeft toegeknepen en doof is gebleven voor de belangen van de arme Chineezen ter plaatse.

Deze autoriteit zal toch wel weten, dat er te Batavia tal van Chineezen zijn, die in zóódanigen toestand verkeeren, dat zij geen rijst kunnen koopen, waar hij elken nacht zich kan overtuigen hoevele Chineezen op de tafels van de waronghouders te Glodok of onder de boomen van het Chineesche kongsiehuis doorbrengen?

Behooren die lieden dan niet tot die armen, die in aanmerking moeten worden gebracht voor de door den Gemeenteraad aan de Mohamedaansche armen bewezen gunst?

Wekt het dan niet de verbazing op, dat het Chineesche lid in den Gemeenteraad, de heer Lea Sak Hie, niet de aandacht van het College vestigde op de Bataviaasche armen van het Chineesche ras?

De schrijver is van meening, dat wanneer aan de vreemde rassen hulp wordt verleend, dat dan de Chineezen ook „r e c h t" hebben op zulk een materieelen steun, waar de Chineezen toch ook geldelijke bijdragen leveren aan het gemeente-beheer en zonder twijfel niet het minste deel.

Door te handelen zooals de Gemeenteraad op het rapport van den Patih te Batavia deed, krijgt men de overtuiging, dat de Chinees door het gezag als stiefkind wordt behandeld.

Al zijn de Chineezen nu misschien geen onderdanen van de Nederlandsche Regeering, dan zijn ze toch in elk geval flink betalende gasten, wier arbeid op prijs moet worden gesteld.

Het is op grond daarvan, dat de Chineesche gemeente te Batavia hoopt en vertrouwt op de hulp en de welwillendheid van het lid in den Gemeenteraad, den heer Lea Sak Hie, dat hij dit onderwerp in een volgende zitting van den Raad zal voorbrengen en dan tevens de aandacht zal vestigen op de partijdigheid van den Patih te Batavia, die in zijn rapport alleen heeft gedacht aan zijne geloofsgenooten en daarbij vergat, dat ook de behoeftige Chinees „recht" heeft op hulp en steun van overheidswege.

En aan den Voorzitter van den Gemeenteraad zal het zeker niet moeielijk vallen te begrijpen, dat er in Ned.-Indië nog zoo iets bestaat als een bevolkingsgroep, welke Chineezen wordt genoemd en dat die groep niet voorkomt in het rapport van den Patih van Batavia.

Zich dit herinnerende, zou hij dezen Inlandschen ambtenaar kunnen toespreken en hem kunnen wijzen op zijne partijdigheid door de geloofsgenooten te bevoordeelen en van de andere groepen geen nota te nemen, hoewel zij toch inwoners van Ned.-Indië zijn.

Zou de heer Lea Sak Hie misschien beschaamd zijn in het openbaar te verklaren in welken toestand een deel zijner landgenooten verkeert?

Doch wie zou hen dan moeten helpen? Zich zelf helpen kunnen zij niet en om den steun te vragen van anderen, daarvoor zijn ze te beschaamd.

Waar is hier de oplossing te vinden? vraagt de schrijver.

Bagan Api-Api (Oostkust van Sumatra). Onlangs heeft men in de nieuwsbladen kunnen lezen, dat een ernstige brand in de groote Chineesche visschersvestiging te Bagan Api Api een geldelijke schade van ongeveer 2 millioen gulden heeft toegebracht.

Aangezien de meeste lezers van de „Perniagaän" niet op de hoogte zijn van de beteekenis dier plaats in Ned.-Indië, wordt in het nummer van 4 Mei 1920 in dat blad het een en ander omtrent die plaats medegedeeld, waaraan het navolgende is ontleend:

Bagan Api-Api ligt aan de monding van de groote Rokan rivier, welke in de straat van Malakka uitmondt en administratief behoort tot de assistent-residentie Benkalis van de Residentie Oostkust van Sumatra.

Het is eene vestiging van ongeveer 9000 Chineesche visschers.

Zij wonen dáár in vrij regelmatig geplaatste paalwoningen, die ten deele voor opslagplaatsen, ten deele als verblijfplaats voor het gezin worden gebruikt.

Slechts enkele huizen zijn van planken vervaardigd.

Wanneer er dus brand ontstaat, is het duidelijk dat het vuur er veel voedsel vindt.

Alleen de woning van het Chineesche hoofd is van steen gemaakt op neuten van beton en zou een halve ton gouds hebben gekost.

De handel is van vrij grooten omvang. Er zijn vele toko's en theehuizen en de vischvangst levert voldoende inkomsten aan de visschers op om zich aan te schaffen hetgeen zij noodig hebben.

Verder is er een belangrijke hout- en varkenshandel, die, tengevolge van de regelmatige stoomgemeenschap tusschen Bagan Api Api en Belawan Deli en Singapore behoorlijk tot zijn recht komt.

Aan gedroogde visch wordt jaarlijks uitgevoerd van 20 tot 25 millioen kilogram;

aan de bekende trasie van 1 tot 1½ millioen kilogram;

gezouten garnalen van 1 tot 1½ millioen kilogram;

garnalenhuiden van 2 tot 2½ millioen kilogram;

alles ter waarde van een 4 à 5 millioen gulden.

De hoeveelheid zout, welke ten behoeve van de bereiding wordt ingevoerd, bedraagt 18 millioen kilogram.

Java betrekt voor ³/₅ gedeelte van de productie, terwijl ²/₅ in hoofdzaak terecht komt op de markten te Singapore en Hongkong.

De schubben der visschen, vermengd met de restanten en zwart zout, leveren de meststof voor de landbouwondernemingen in de Lampongsche districten en op het eiland Banka.

De garnalenvisscherij heeft plaats zoowel met netten als met fuiken, die men op tot grooten afstand in zee kan waarnemen.

Dagelijks gaan de visschersbooten derwaarts om de gevangen dieren te halen, hetgeen een druk verkeer geeft.

Met ingang van 1 April 1920 heeft de zoutpacht, die in handen van Chineezen was, opgehouden te bestaan.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Ingenieur.

De ir. R. A. van Sandick schrijft in No. 38 een artikel: Een mechanisch rijstbedrijf in Ned.-Indië. Als uitgangspunt nemend het geschrift van den hr. M. B. Smits: „De rijstcultuur in Noord-Amerika met behulp van mechanischen arbeid", waarin ook ter sprake komt de van Regeeringswege te nemen proeven in het Palembangsche, deelt de hr. van Sandick nog mede, dat van particuliere zijde ook ernstige plannen bestaan tot oprichting van een mechanisch rijstbedrijf over te gaan. Het eene, in het Gouv. Atjèh en Onderhoorigheden in de afd. Langsa, wordt voorbereid door de Algemeene Vereeniging van rubberfabrikanten ter Oostkust van Sumatra (Avros); het omvat een uitgestrektheid van niet minder dan 57.000 H.A.; het andere door de Deliplantersvereeniging (D. P. V.) in Asahan. Schr. meent dat deze proefnemingen van groote beteekenis kunnen worden voor de voedselvoorziening van de inheemsche bevolking en een geheele revolutie kunnen beteekenen in den aanleg van irrigatiewerken, die juist in dezen tijd voor de buitengewesten zooveel beteekenis verkrijgt. — Verder geeft dezelfde auteur een uitvoerig overzicht van de plechtige opening der Indische Technische Hoogeschool op 3 Juli j.l.; bij dit laatste artikel toepasselijke illustraties.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 6: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Vooruitgang Heveacultuur, door C. M. Hamaker. — De groenbemester Vigna Olygosperma, door H. van Warmelo. — Zoeklichten over den omtrek (III. Australië), door D. N. — In de rubrieken cultuur- en landbouwberichten

uit andere bladen o.m.: Cocosnoten in Mexico. — De landbouw der Philippijnen in 1919. — De Oliepalmcultuur. — Plantersvereenigingen. — Ontwerp arbeidsovereenkomst voor administrateurs in de bergcultures op Java.

No. 7. Prijsvraag (voor denkbeelden en voorstellen voor de uitbreiding van het tegenwoordig gebruik of voor het aanmoedigen van nieuwe gebruiksdoeleinden van rubber, uitgeschreven door de „Rubber Grower's Association"). — Preventieve maatregelen met het doel het optreden van plantenziekten te voorkomen, doór Van Uffelen. — Uit veld en dessa. V. De padi-oogst en opkoop en het gebrek aan opkoopplaatsen, door Dessaman — Keuze van gebruiksdieren (trek- en ploegvee), door J. F. C. Raabe. — De politiek in de Soekaboemische Landbouwvereeniging, door H. van Warmelo. — Kultuur- en landbouwberichten: Het ontstaan van den humusbodem en zijn beteekenis voor het plantenkleed. Vrij vertaald naar R. H. Francé. — Overzicht van den productenhandel op Java, gedurende het eerste halfjaar van 1920.

De heer T. Ottolander in den Volksraad.

In bovengenoemd Nr. van het Alg. Landb. weekbl. van N.-I. een entrefilet van de redactie naar aanleiding der benoeming van den bekenden planter op Java, den hr. Teun Ottolander, tot lid van den Volksraad. Schr. juicht het toe, dat het ledental van den Volksraad vermeerderd is met een planter, die zoowel van de nooden en behoeften der cultures zelve, als van die der inlandsche werkkrachten in die cultures eene jarenlange ervaring heeft. „Beter dan wie ook van zijn collega's heeft Ottolander zich aan de veranderde tijdsomstandigheden weten aan te passen. Hij is niet in zijn verleden blijven staan, maar medegegaan met zijn tijd. En zoo kan hij gevoegelijk gerekend worden tot de meest verlichte en meest vrijzinnige planters van Java, die zijn ideeën ten aanzien van den Inlandschen werknemer niet slechts verkondigt, maar ook in toepassing brengt."

Commercial Holland.

De hr. C. J. Dixon, oud-planter in Deli, schrijft in het Aug.-Nr. een artikel over „the labour question on Sumatra's East-Coast". — Prof. Dr. A. H. Berkhout publiceert een geïllustreerde verhandeling, getiteld: „Suriname timber".

Hindia Poetra.

Het Juli-Nr. bevat een overzicht van het 4e Congres van het Indonesisch Verbond van Studeerenden (gehouden te Lunteren van 23—26 Aug. j.l.), geschreven door den hr. Pandoe Soeradhiningrat. — De hr. M. van Dijk schrijft over den Volksraad en zijne bevoegdheid; over de samenstelling in de toekomst ontwerpt hij een eigenaardig plan, zeggende: Men verdeele Indonesië in eenige groote gebiedsdeelen, zooveel mogelijk naar de overeenkomende bevolkingsgroepen, bijv. Java, Sumatra, Celebes, Borneo, de kleine Soenda-eilanden, de Groote Oost en Nieuw-Guinea. In elk van deze deelen komt een parlement, terwijl daarboven de Volksraad het Opper-Parlement voor geheel Indonesië worde, hetwelk de algemeene leiding van zaken houdt en tevens over die onderwerpen beslist, die van algemeen belang zijn voor geheel Indië. De leden van het Opper-Parlement worden gekozen door de verschillende departementen. Daardoor zal men dan in dien toekomstigen Volksraad meer, zoo niet geheel, een verdeeling krijgen naar de verschillende volkeren dan naar politieke partijen. — Verder geeft dit Nr. het eerste gedeelte van een voordracht van Ds. H. A. van Andel te Solo, over de cultureele beteekenis van de zending.

Olie uit rubberzaden.

De vraag, in hoeverre het aanbeveling zou verdienen op groote schaal rubberzaden op de rubberplantages te verzamelen en deze te verwerken op olie, is in den laatsten tijd herhaaldelijk ter sprake gekomen. In verband met de groote rubber-aanplantingen in Indië is deze vraag ook voor Nederland van belang te achten. Een uitvoerige studie hierover is opgenomen in het „Bulletin of the Imperial Institute", waarin aan de hand van verschillende onderzoekingen besproken wordt de waarde van Para-rubber-zaad als bron van olie en het gebruik van het residu als veevoeder, de moeilijkheden, die bij verzamelen en bewerken te overwinnen zouden zijn, kostprijzen, enz. Het weekblad Oliën en Vetten geeft uit het artikel de volgende conclusies, waartoe de schrijver komt:

1. Para-rubberzaad bevat 20 pCt. en meer olie; de aan de lucht gedroogde pitten ongeveer 45 pCt.

2. De olie zou (in Groot-Britannië) een gereede markt vinden tegen een prijs, niet lager dan tweederde van dien van lijnolie.

3. De koeken, overblijvende na uitpersen van het gepelde zaad, zijn in voedingswaarde en verteerbaarheid te vergelijken met lijnkoek en katoenzaadkoek en zullen gemakkelijk afzet vinden als veevoeder.

4. De mogelijkheid van verwerking van het zaad in olieslagerijen hangt grootendeels af van de kosten van verzameling van het zaad op de plantages.

5. Betrouwbare gegevens omtrent de opbrengst van zaad per acre en per jaar en kosten van verzameling zijn nog niet beschikbaar, maar gezien de groote uitgestrektheid, met rubberboomen beplant, staat het vast, dat groote hoeveelheden zaad verkregen kunnen worden.

6. De olie en de koeken zouden bereid kunnen worden in een centrale fabriek in het land van herkomst, of men zou de droge pitten ter bewerking naar Engeland kunnen verschepen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 24: Toradja's (vervolg). — De „Johan de Witt' (het nieuwste dubbelschroefmailschip der Stoomvaart-Maatschappij „Nederland", door Joustra (met ill.). — De „Johan de Witt" en onze geschiedenis, door M. J. (met ill.). — Wat de Javaansche Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige en liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg).

Verslag Commissie herziening Staatsinrichting van Ned.-Indië.

Ter Landsdrukkerij te Batavia is verschenen het „Verslag van de Commissie tot herziening van de Staatsinrichting van Ned.-Indië, ingesteld bij Gouvernementsbesluit van den 17en December 1918, No. 1". Dit lijvige boekwerk is reeds in verschillende Indische bladen besproken, waarom dezerzijds wordt volstaan met er op te wijzen, dat deze belangrijke publicatie thans ook hier te lande is te raadplegen.

Het Nederlandsche Zeewezen.

Het Nr. van 16 dezer bevat een artikel over de waterbeweging bij de uitbarsting van de Krakatau op 26-27 Aug. 1883. Het boeiend verhaal van deze ramp door den hr. R. A. van Sandick: „In het rijk van Vulkaan; de uitbarsting van de Krakatau en hare gevolgen", ligt er aan ten grondslag.

Het Indische Leven.

In het Nr. van 14 Aug. een geïllustreerd artikel over de „Eerste Ned.-Indische Triplex-Kistenfabriek (Directie von Nordheim te Batavia), welke fabriek is gelegen te midden van het Lampongsche oerwoud op een afstand van 23 K.M. van Tandjong Karang en aan 17 contractanten en 100 vrije lieden werk verschaft.

De Reflector.

Op de volgende bijdragen in Nr. 32 wordt de aandacht gevestigd: Sawah Loento (door den Staat geëxploiteerde steenkolenmijnen). — Korintji (met ill.). — Een praatje over sirih. — In Nr. 33: Bandoeng's burgemeester. — Een bantengjacht op Java (met ill.). — De kunstschilder Eland (met portret). — Solosche feesten (met ill.).

Publicaties Ned. Indisch Landbouw-Syndicaat.

In afl. XII van den 12den jaargang worden o.m. de volgende onderwerpen behandeld: Sanitaire watervoorziening voor bergcultuur-ondernemingen. Lezing van den hr. A. Galjema Verheul. — Mededeelingen over de conferentie te Djocja (enkele opmerkingen over de anatomie en selectie van Hevea, door Dr. Bobilioff).

P. van Leersum. †

In het Alg. Landb. weekbld. van N.-I. (Nr. van ... Aug.) schrijft de hr. C. F. Balsem: Weinig vermoedden wij, toen we 25 Juni j.l. ons begeleidend woord voor de beeltenis van den Heer P. van Leersum in Nr. 52 van het Alg. Landb. weekbld. schreven, dat dit portret het laatste zou zijn, waarvoor hij zitten zou, en dat de dood hem reeds zoo spoedig zou wegrukken van de zijnen en van de kinacultuur op Java. Wel wisten wij, dat hij lijdende was en dat van het oordeel van zijn broeder, den bekenden professor in de geneeskunde te Amsterdam, zoude afhangen, of Java hem nog zou zien wederkeeren. Het heeft niet zoo mogen zijn. Op 4 Aug. j.l. overleed hij, ten huize van zijnen broeder. En de plannen, die hij nog had voor de toekomst in het belang van de cultuur, die hem lief was, zullen onuitgevoerd blijven.

Na al, wat wij over den heer van Leersum in ons blad en in „Het Indische Leven" publiceerden, is het voor ons overbodig hier nog een exposé te geven van zijn leven en streven, en over hetgeen hij deed voor de kinacultuur. We bepalen ons daarom tot een welgemeend

woord van deelneming tot degenen, die hij achterliet en spreken de overtuiging uit, dat wie met en onder hem werkten voor het doel, dat het doel zijns levens was, hem niet zullen vergeten.

Verslag van den Dienst der Arbeidsinspectie.

Bij den Boekhandel Visser en Co. te Weltevreden is verschenen het „Verslag van den Dienst der Arbeidsinspectie in Ned.-Indië over het jaar 1919 (zesde verslag)." Het eerste hoofdstuk bevat een Inleiding, het tweede handelt over werving van Inlanders ten behoeve van ondernemingen, het 3e treedt in bijzonderheden over de ondernemingen in het Gouvernement Oostkust van Sumatra, het vierde tot negende schrijft over die in de Res. Z.- en O.-afd. van Borneo, Gouv. Atjéh en Onderh., Res. Tapanoeli, Benkoelen, Palembang en Riouw. Verder een aantal Bijlagen en aan het slot talrijke illustraties.

Kon. Akademie van Wetenschappen.

Het 3e stuk van het 4e deel der vijfde reeks Verslagen en Mededeelingen Kon. Akademie van Wetenschappen (Afdeeling Letterkunde) bevat een studie van Dr. N. Adriani, getiteld: Indonesische priestertaal. De door schr. gegeven voorstelling is, wat de bijzonderheden betreft, ontleend aan die van het Toradja-volk van Midden-Celebes; in hoofdzaak is ze echter terug te vinden bij alle animistisch denkende volken van Ned.-Indië.

In het eerste gedeelte van dl. XXVIII der Verslagen van de vergadering der Wis- en Natuurkundige Afdeeling eene verhandeling van Prof. Dr. G. A. F. Molengraaff en Dr. M. Weber over „Het verband tusschen den plistoceenen ijstijd en het ontstaan der Soendazee (Java- en Zuid-Chineesche zee) en de invloed daarvan op de verspreiding der koraalriffen en op de land- en zoetwater-fauna (met kaarten).

Het 2e stuk van hetzelfde deel bevat „Kristallisatie en resorptie in het Magma van den vulkaan Roeang (Sangir-eil.), door H. A. Brouwer."

* * *

Ten besluite nog eenige titels:

Statistiek van den handel en de in- en uitvoerrechten in Ned.-Indië over het jaar 1919. Deel IIa. (Java en Madoera). Samengesteld bij het Hoofdkantoor der in- en uitvoerrechten en accijnzen. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Departement van Gouvernementsbedrijven in Nederlandsch-Indië. Opiumfabriek. Jaarverslag over 1918. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Untersuchungen über den Einfluss von Kokoskuchen und Kokosbruch sowie von steigenden Gaben derselben auf Menge und Zusammensetzung der Milch, zusammengestelt und berichtet von Dr. F. Honcamp. (Berlin, P. Parey).

Storm van 's-Gravensande, zijn werk en zijn leven. Uit zijne brieven opgebouwd door J. A. J. de Villiers. Met een kaart en facsimiles. ('s-Gravenhage, Martinus Nijhoff). Deze studie is van groot belang voor de kennis der voormalige Ned. West-Indische koloniën (thans Britsch Guiana) Essequebo, Demerary en Berbice.

Verslag van den president van de Javasche Bank en van den Raad van Commissarissen over het 92e boekjaar 1919—1920. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Verslag betreffende den Gouvernements Pandhuisdienst (in Ned.-Indië) over het jaar 1919. Deel I. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Verslag van de grondbewerkingsproeven in 1919. — Verband tusschen slijmziekte en mozaiekziekte (der tabak), door J. van Dijk. (Mededeelingen van het Deli Proefstation. Tweede serie No. XI).

Over het uitvloeien van de latex bij het tappen van Hevea, door Dr. W. H. Arisz. (Mededeelingen van het Besoekisch Proefstation, Rubberserie No. 15).

Missie in Suriname. Brief van Pr. F. Morssink. Bezoek aan den zwarten Koning der wouden (wordt vervolgd). (De Volksmissionaris, 15 Sept. 1920).

„Vrij Indië" (slot), door W. Lubberink. (De Nieuwe Tijd, 1920, bl. 501).

Bij Multatuli's eeuwgetij, door L. Landry (vervolg). (De Kroniek, VI, bl. 185).

Suriname.

De uit Suriname ontvangen bladen gaan voort, tegen het opbreken van een deel van den spoorweg te schrijven.

Uit een ingezonden artikel in „Suriname" van 17 Augustus blijkt, dat de Moravische Broedergemeente een schrijven tot de Koloniale Staten heeft gericht, waarbij haar ernstige bedenking tegen het plan „stopzetten en opbreken" wordt uiteengezet en aan de Staten dringend om hulp verzocht wordt ten einde het dreigende onheil af te wenden.

* * *

Door het lid van de Tweede Kamer, den heer De Jonge, is tot den Minister van Koloniën de volgende vraag gericht:

Is de eenige grond, waarop tot beperking der exploitatie van den kolonialen spoorweg in Suriname is besloten, deze, dat die exploitatie tot nog toe geldelijk nadeel opleverde?

Ligt het binnen de bevoegdheid van den gouverneur om, waar deze, blijkens zijn mededeeling van eind Juli j.l. aan de Koloniale Staten aldaar, met den minister overleg tot beperking der voornoemde exploitatie heeft gepleegd, niet slechts de beperking maar ook zelfs de opbreking te gelasten van den bovenbouw van het traject Kabelstation—Dam en van de daarbij behoorende gebouwen, zoo spoedig mogelijk na 1 Januari 1921?

Acht de minister deze maatregelen niet hoogst gevaarlijk voor de goud- en balata-industrieën en de bosch-exploitatie in Suriname?

* * *

In „Het Volk" van 16 September lezen we onder het hoofd „Zuinigheid en wijsheid. De koloniale spoorweg in Suriname":

„Ons Kamerlid De Jonge schrijft ons:

„Koloniën" is aan de schoonmaak. Na de bekende weelderige inrichting van de vertrekken voor den voorganger van dezen bewindsman en van die van den sekretaris-generaal, waarop zelfs de „Nieuwe Courant" en de Rekenkamer aanmerking maakten, moet zuinigheid betracht worden. De beruchte Nederlandsche zuinigheid, bedriegster der wijsheid.

De ongelukkige Lawa-spoor in Suriname moet het ontgelden. Er is veel op aan te merken, inderdaad. Hij wordt slecht geëxploiteerd. In mijn artikel over Suriname noemde ik onlangs de slechte resultaten, zooals het rapport van 't S(uriname) S(tudie) S(yndikaat) deze opsomt. Maar dit wil nog niet zeggen, dat de regeering het recht of den plicht heeft deze eenige spoorverbinding met goudvelden, wouden, enz. te vernietigen. Het heet natuurlijk dat zij „geen goed geld naar kwaad geld wil gooien", maar het is haar taak om van een slecht geleide zaak, die een levenskwestie is voor een land en de bewoners, een goed geleide te maken.

Volgens „De Vraagbaak", een soort Staats-almanak voor deze kolonie, uitgegeven door onzen partijgenoot van Ommeren, beraamt de spoorweg, langs 49 stations en stopplaatsen, 173 K.M.

De gouverneur, pas in de kolonie teruggekeerd, heeft nu, op een desbetreffend verzoek om inlichtingen, aan de Koloniale Staten medegedeeld, dat hij, in overleg met den minister, de exploitatie wil beperken; en dat hiertoe, zoo spoedig mogelijk na 1 Januari a.s., het traject van de laatste 40 kilometer langs stations zal worden opgebroken! Het vermoeden bestaat, dat deze aanslag op de goud- en balata-industrieën voor Suriname, mitsgaders de bosch-exploitatie, wordt gepleegd om den landbouw arbeidskrachten toe te voegen. Wij zullen afwachten, wat de minister op dezerzijds gestelde vragen zal antwoorden."

* * *

„De West" schrijft:

De Nederlandsche Handel Maatschappij heeft een prachtig voorbeeld gegeven wat betreft de bezoldiging van haar personeel, (behalve het winkelpersoneel op Mariënburg). De directie heeft goed gevonden om opslag te geven aan opzichters en verder personeel, bedragende 30 tot 50 procent van het thans genoten salaris, welke verhooging terugwerkende kracht heeft tot 1 Januari van dit jaar.

Dank zij den buitengewonen bloei van het suikerbedrijf, kan deze industrie meer voor haar personeel doen dan ondernemingen van anderen aard. Het is echter te hopen, dat, voor zoover dit mogelijk is, ook in andere bedrijven verbetering zal worden gebracht in de soms nog treurige bezoldigingen.

* * *

,,Het Onderwijs", orgaan van het Surinaamsch Onderwijzers Genootschap, zou, wegens stijgende drukkosten, voortaan slechts eenmaal per maand moeten verschijnen, inplaats van om de veertien dagen. De leden hebben echter dit gevaar afgewend, door zich bereid te verklaren een leesgeld van *f* 1,50 per jaar te betalen (tot dusverre kregen de leden het blad gratis). ,,Het Onderwijs" zal dus elke veertien dagen blijven verschijnen.

* * *

De eerste geregeld verschijnende Britsch-Indische krant in de kolonie, is niet levensvatbaar gebleken. De eigenaar deelt mede, dat de uitgifte wordt gestaakt, wegens gebrek aan medewerking en voldoende lezers. In de kolonie zelve blijken nog geen honderd exemplaren te kunnen worden geplaatst.

* * *

Aan ,,Suriname" van 13 Augustus ontleenen wij de volgende mededeeling van den agent te Paramaribo van den K. W. I. Maildienst:

,,Tusschen Suriname en Holland en omgekeerd zal er een veertiendaagsche dienst geopend worden, d.w.z. iedere 14 dagen vertrekt een schip naar Suriname en aanvangende met het s.s. ,,Nickerie" in September, zal er ook iedere 14 dagen een schip van Suriname naar Holland vertrekken. De dienst zal zoodanig worden geregeld, dat eenmaal per maand een passagiersschip van en naar Holland vaart, hetwelk 14 dagen later door een vrachtschip wordt gevolgd.

De passagiersschepen loopen, van Holland komende, niet verder door dan tot Curaçao en keeren van daar via Paramaribo terug naar Holland.

De van Holland komende vrachtschepen gaan door naar New-York en keeren eenmaal per maand van daar via Paramaribo naar Holland terug, zoodat een maandelijksche verbinding van en naar New-York gegeven wordt".

* * *

Uit hetzelfde blad knippen wij het volgende bericht:

,,In Demerara worden onderhandelingen gevoerd, de suikerplantage Alliance in een Naamlooze Vennootschap aldaar in te brengen.

De reis van den stadsagent l.l. naar Demerara stond hiermee in verband."

* * *

,,Suriname" van 17 Augustus heeft een belangrijk ingezonden stuk, onder het hoofd ,,Chicle".

Deze stof wordt verkregen van het melksap van den z.g. wilden sapotille-boom, die in het wild in Centraal Amerika, Mexico, Guatemala, enz. groeit en in den laatsten tijd ook in Zuid-Amerika is ontdekt en wel in Venezuela, in de Orinoco-streek.

Het artikel wordt in de Vereenigde Staten gebruikt voor de vervaardiging van chewing gum.

Naar de meening van den houtvester, den heer J. W. Gonggrijp, is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat chicle ook in Suriname zou kunnen verkregen worden. Reeds in 1913 had hij in de Patrie Savanna gom verzameld die naar zijn meening veel op chicle geleek.

Naar de schrijver verneemt heeft de heer Lashley, geïnteresseerd in de balata-exploitatie in Nickerie, voor eigen rekening en risico een expeditie uitgerust naar de binnenlanden om onderzoek te doen naar de aanwezigheid van chicle-produceerende boomen, als die in Venezuela voorkomen. Een Venezuelaan, met de leiding van deze zaak belast, bericht den boom gevonden te hebben en heeft monsters van de gom meegebracht, die op het bureau van de[n] schrijver voor belangstellenden ter inzage liggen.

Ook in Britsch-Guiana zou een dergelijke expeditie volkomen geslaagd zijn.

De expeditie keerde in Georgetown terug met 250 K.G. chicle. De boomen zijn over zoo'n groote oppervlakte gevonden, dat jaarlijks 90.000 K.G. chicle gewonnen zullen kunnen worden.

De balata-ondernemers zullen zeker niet nalaten aan deze zaak hun volle aandacht te wijden.

* * *

In de ,,Nieuwe Rotterd. Courant" van 9 September vinden wij het verslag van een lezing in het Museum van Kunstnijverheid te Haarlem gehouden door den heer J. C. de Josselin de Jong, directeur van landbouw te Livingstone (N. Rhodesia) over ,,Ervaringen van het leven, de gewoonten en de kunst der negerstammen in Noord-Rhodesia gedurende een meer dan dertigjarig verblijf in Centraal-Afrika".

Wij ontleenen daaraan de volgende mededeeling, omdat dergelijke ervaring in vroegeren en lateren tijd ook in Suriname is opgedaan: ,,De negers beschikken over wonderlijke middelen, die wij blanken gaarne willen kennen, doch die voor ons helaas verborgen blijven. Spr. verhaalt van een volkomen genezing van een melaatsche, een oud man, door een tooverdokter, doch wat men, ook thans nog, doet om dezen tot spreken te krijgen hoe dan toch deze genezing geschiedde, de man volhardt in een onverbreekbaar zwijgen".

* * *

De heer J. R. C. Gonggrijp, lid der Koloniale Staten, zal, om gezondheidsredenen, per s.s. Nickerie naar Nederland vertrekken.

* * *

De heer F. E. Spirlet, gepensionneerd majoor der infanterie van het Nederlandsch-Indische Leger, wegens beëindiging van zijn dienstverband, op zijn verzoek, eervol ontheven van de waarneming van de betrekking van hoofd van den opnemingsdienst in Suriname, met betuiging van waardeering voor het geen hij tot stand gebracht heeft.

Curaçao.

De middelen.

De Curaçaosche Courant geeft nog de volgende vergelijkende cijfers van de opbrengst der middelen in de eerste halfjaren van 1918, 1919 en 1920 en de halve raming voor laatstgenoemd jaar.

	1e Halfjaar 1918	1e Halfjaar 1919	1e Halfjaar 1920	De helft der raming voor 1920
Belastingen . .	f 246.108.88	f 405.870.34½	f 502.893.71	f 369.06[illegible]
Inkomsten van anderen aard .	f 140.354.92	f 151.246.90	f 608.131.59½	f 164.77[illegible]
	f 386.463.80	f 557.117.24½	f 1.111.025.30½	f 533.83[illegible]

Bedenkelijk.

De notulen der vergadering van den Raad, waarin de ,,wenschelijkheidsbegrooting" behandeld is, geven nog wel eenige aanleiding tot opmerkingen, die wij aan de verslagen der bladen niet ontleend hebben. De Raad had in de stukken gevraagd naar de betaling der huurpenningen van de landsgrondjes. Deze vraag heeft den administrateur van financiën als bestuursgemachtigde aanleiding gegeven tot de volgende ontboezeming:

,,Wat het innen van de huurpenningen betreft, meen ik te kunnen wijzen op den belangrijken achterstand, die bestond bij de aanvaarding van het bestuur door dezen Gouverneur in *alle* belastingen en *bij bijna alle categorieën van ingezetenen.* Met krachtige hand is ingegrepen......"

Onaannemelijk?

Bij dezelfde gelegenheid verklaarde de bestuursgemachtigde een amendement tot schrapping der voorgestelde uitgave ter tegemoetkoming in de ko[sten]

...en van vervoermiddelen voor bedienaren van den godsdienst voor „onaannemelijk".

Welke beteekenis moet of kan aan eene dergelijke verklaring gehecht worden? Bij een parlementair regeeringsstelsel bedoelt men daarbij, dat de betrokken minister de verantwoordelijkheid voor de gevolgen, aan aanneming van het amendement verbonden, meent niet te kunnen dragen, en dus, wanneer desniettegenstaande het amendement wordt aangenomen, het wetsontwerp door hem wordt ingetrokken of de Minister-voorsteller heengaat.

Hier gebeurde noch het een noch het ander. En terecht. Maar wat heeft de bestuursgemachtigde dan toch met zijne verklaring „namens het bestuur" wel willen zeggen? Toch niet, dat de post, op het aan den minister aan te bieden ontwerp, evenwel zou worden voorgedragen?

In ieder geval schijnt het gelukkig, dat de Raad voor het dreigement niet gezwicht is, hoe men ook over het amendement zelf denken moge.

De Bovenwindsche eilanden.

II.

Over het klimaat zei de heer Nunes in zijne rede: De regenval op de 3 eilanden is zeer verschillend. In 1916 is er b.v. te St. Martin 1399.6 m.M. regen gevallen, terwijl in 1917 slechts 777.5 m.M. viel of ruim 40 pCt. minder dan het vorig jaar.

Het kan soms maanden lang droog blijven en daarna weer gedurende weken iederen dag regenen. De regenbuien duren over het algemeen kort en kunnen bovendien heel plaatselijk wezen.

Doordien Saba heel hooge bergen bezit, worden de wolken beter vastgehouden en valt er daar meer regen. Het gebeurt daar veel, dat de wolken door de Bottom, meer door de Windwardside trekken en is het dan zeer kil en wordt alles vochtig.

Oranjestad te St. Eustatius is 130 voet en de Bottom te Saba al op 960 voeten boven den zeespiegel gelegen, terwijl Philipsburg te St. Martin op een zandbank gebouwd is.

Het is dus licht te begrijpen, dat Philipsburg steeds warmer moet wezen. De maximum temperatuur te St. Martin gedurende 1917 bedroeg 96° F., terwijl ze in 1918 en 1919 95° bedroeg. De minimum temperatuur gedurende diezelfde jaren schommelde tusschen 60 en 67° F.

De avonden te Saba kunnen zeer koud wezen en is men dan verplicht, vooral zij die in de Windwardside wonen, zich met een, ja soms met 2 dekens te dekken.

In de maanden Juni tot en met October is het te St. Martin vooral ondragelijk warm. De nachten zelf koelen dan niet af en gebeurt het veel, dat men 's morgens geheel onverkwikt zijn bed uitstapt, daar het zoo warm geweest is, dat men niet heeft kunnen slapen, of zich moe gezweet heeft.

Deze maanden, het z.g. orkaanseizoen, zijn voor de bewoners der Bovenwindsche eilanden een zeer bange tijd.

Tegen 15 Juli worden door de huisbazen timmerlui gezonden, die moeten nagaan of wel alle ijzeren haken, dwarslatten aan de ramen en deuren en anders wel in orde zijn, zoodat de huizen bij een eventueele orkaan goed kunnen worden afgesloten. In Augustus en September, de meest gevreesde maanden, worden de niet al te groote schoeners niet in de Groote Baai ten anker gelegd, doch worden zij in het binnenmeer the Oyster pond in veiligheid gebracht.

Over het onderwijs zegt spr. o.m.:

Op alle 3 eilanden heeft men openbare en bijzondere scholen.

Van St. Eustatius en Saba is het mij niet zeker bekend, doch bedragen de uitgaven van het onderwijs te St. Martin de helft van de jaarlijksche begrooting van dit eiland. De begrooting bedraagt jaarlijks 80—100.000 gulden, dus circa *f* 140.000 enkel voor het onderwijs.

De vruchten van het onderwijs zoekt men echter tevergeefs. De leest, waarop het onderwijs geschoeid is, is geheel foutief. Het is namelijk reeds tientallen van jaren, dat er bij G. B. bepaald is, dat op de scholen alles in het Hollandsch onderwezen zal worden, terwijl het Engelsch als vreemde taal beschouwd zal worden.

Mijne hoorders, ik ben lid van het Alg. Neerlandsch Verbond, ik ben zelf vertegenwoordiger te St. Martin, ik voel heel veel voor deze vereeniging, doch ik moet eerlijk zijn en zeggen, dat dit systeem verkeerd geweest is. Geweest is, zeg ik, omdat er nu door den nieuwen Gouverneur eindelijk verandering zal gebracht worden.

Waar de kinderen thuis niet anders dan Engelsch hooren praten en spreken, waar zij van hun prilste jeugd af niet van naar Holland gaan weten, doch hooren en zien, dat vrienden en familieleden naar Amerika trekken, waar de opkomende jongens en meisjes brieven van papa ontvangen, die in Amerika werkt of op een Amerikaansche boot vaart en dus in het Engelsch geschreven is, waar blanken en zwarten naar bed gaan, droomen en opstaan met het idee van naar New-York te gaan, waar deze 3 kleine eilandjes geheel omsloten worden door een in hoofdzaak Engelsch sprekende natie, moeten wij dan zoo koppig blijven en ons toch, omdat wij Nederlanders zijn, vasthouden aan de verkeerde beginselen?

Het verkeerde hiervan is door den Gouverneur nu eindelijk ingezien en is thans bepaald, doch niet in werking getreden, dat het Engelsch hoofdzakelijk onderwezen zal worden en het Hollandsch als vreemde taal.

Kleine Berichten.

Het antwoord op de in ons nummer van 2 dezer opgenomen vragen van den heer Ketelaar vindt men in ons blad van verleden week onder *Suriname*.

Aan de *Amigoe di Curaçao* van 14 Augustus l.l. ontleenen wij onderstaande berichten.

De toestellen voor het *draadloos station op St. Martin* zijn aangekomen. Binnen een paar maanden dus hopen wij meer in directe verbinding te komen met onze Bovenwindsche eilanden, hetgeen vooral voor het Gouvernement van veel belang en van groot practisch nut zal zijn.

Met dezelfde gelegenheid is eindelijk de lantaarn voor de *vuurtoren op Aruba* aangekomen. Reeds een jaar vóór den oorlog is deze vuurtoren op het Noordwest-punt van het eiland opgetrokken.

Met de *Beatriz*, een nieuwe Arubiaansche schoener, is op Aruba aangekomen de heer Rodriguez, agent van immigratie op Cuba, met 206 teruggekeerde werklieden, die gelukkig ook heel veel greenbacks meebrachten.

Ook de *Amades* bracht 70 werklieden van daar terug, die veel geld hebben overgespaard. Ook wordt binnenkort nog de *Chaparra* van Cuba met een groot aantal werklieden op Aruba terugverwacht. Als er nu maar spoedig overvloedige regen valt, kunnen die mannetjes direct nuttig werk doen met akkers te beplanten. De middelen ontbreken hun nu zeker niet.

Volgens een later bericht, zijn 17 Augustus van Curaçao weer 75 werklieden naar Cuba vertrokken.

Na een paar iets meer dan smoorheete dagen heeft het eindelijk in den nacht van Maandag op Dinsdag van 3 tot 6 uur flink geregend en niet alleen in de stad, doch, zooals wij vernamen, in de buitendistricten. Het weer blijft broeiend heet. Het is te hopen, dat er spoedig nog meer zulke gezegende buitjes vallen.

Van de *mazelen* heet het in de *Amigoe* van 21 Augustus l.l., dat op Pietermaai deze ziekte nog steeds voortduurt. De Roomsche scholen bleven nog gesloten, op de Emmaschool waren van de 110 leerlingen 80 afwezig.

Ook op Otrabanda nemen de gevallen nu elken dag in aantal voortdurend toe, zoodat het wel te verwachten is, dat binnen korten tijd hier de scholen eveneens zullen moeten gesloten worden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

De onderkoning van Indië over de vragen van den dag.

Bij de opening van de zitting van de Imperial legislative council te Simla heeft lord Chelmsford een rede gehouden, waarin hij alle brandende kwestiën aan de beurt stelde. Wij vatten eenige der voornaamste punten hier kort samen.

De beweging van „non-coöperation", waarover wij in het nummer van de vorige week spraken, noemde de onderkoning het dwaaste van alle dwaze ontwerpen; hij vertrouwde dat het gezond verstand van het volk en de tegenkanting van alle gematigden een niet te verbreken slagboom zouden vormen om den verderen voortgang ervan te weerhouden.

Wat den handel betreft wees Z.Exc. erop, dat de invoer, sedert het sluiten van den wapenstilstand, in den wereldoorlog, gestadig toegenomen is. Door invloeden, die te verwachten waren, heeft een reactie den uitvoer doen dalen, vele tijdelijk gesloten wereldleverantiën zijn weer geopend en hebben hunne mededinging hervat, terwijl het credietwezen bezwaarlijk te overkomen moeilijkheden opwierp. Aan de Britsche vertegenwoordigers ter Brusselsche conferentie werd opgedragen, na te gaan in hoever een afvoer te vinden is, speciaal naar Midden-Europa, voor de groote voorraden, die in Britsch-Indië nog opgelegd zijn van 't seizoen 1919—'20. De regeling van voldoende krediet-faciliteiten is een belangrijk en moeilijk onderdeel hiervan.

De beperking van den in- en uitvoer van edele metalen, welke tijdens den oorlog moest worden toegepast, kon geheel opgeheven worden en dit is den handel weer ten goede gekomen. De geldpositie verbeterde in verband hiermede aanzienlijk, de hoeveelheid papieren geld in omgang kon zeer aanzienlijk ingekrompen worden — van 185 crores op 31 Januari tot 153 crores in Juni.

Ten aanzien van het emigratievraagstuk bracht lord Chelmsford het beginsel in herinnering door de Imperial war conference aangenomen, dit is, dat elk land, ook Indië, het recht moet behouden te beslissen welke personen het als „blijvende" immigranten wenscht toe te laten, doch dat daarentegen de toelating moet worden vergemakkelijkt van vrouwen van reeds in 't land gevestigde personen, alsook van toeristen, studenten, zaakmannen en andere tijdelijke bezoekers. Hierdoor wordt echter niet altoos voorzien in de verhoudingen voor die streken, waar reeds een groot aantal vreemdelingen woont, zooals in Zuid-Afrika voor de Indiërs het geval is.

De Asiatic enquiry commission was reeds zeven maanden met haar onderzoek bezig, de landvoogd wilde niet vooruit loopen op haar rapport, maar hij meende toch te kunnen zeggen, dat de stemming, welke in Zuid-Afrika tegen de Indiërs heerscht, en die zich zelfs bedient van de uitdrukking: „het Indisch gevaar", voor een groot deel te wijten is aan de bewering van propagandistische ijveraars, dat de blanke bevolking in Zuid-Afrika en speciaal in Transvaal gevaar loopt door de Indiërs verdrongen te worden. De voorzitter der A. E. commission, Sir Benjamin Robertson, heeft zich tot bijzondere taak gesteld omtrent deze opvatting het volle licht te doen schijnen, hare ongegrondheid zal in 't te verwachten rapport zeker aangetoond worden. De onderkoning gelooft dat dit rapport ook overigens den grondslag zal kunnen geven voor een vredelievende oplossing der kwestie.

In verband hiermede is ook aandacht te schenken aan den maatregel, welke de regeering van Zuid-Afrika, buiten bemoeienis van de Britsch-Indische regeering, getroffen heeft, om vrijwilligen terugkeer van Indiërs uit Zuid-Afrika naar hun land te bevorderen. De Br.-Indische regeering heeft bij die van Zuid-Afrika uitdrukkelijk er op aangedrongen, dat die maatregel uitsluitend toepassing mag vinden om terugkeer, die geheel uit vrijen wil geschiedt, te steunen. Onder dit voorbehoud heeft zij de gouvernementen van Madras, Bombay en Bengalen aangeschreven om repatrieerenden bij hun wedervestiging behulpzaam te zijn.

Over het vraagstuk der positie van Indiërs in Oost-Afrika kon lord Chelmsford niet veel bevredigends zeggen. Alle officieele verklaringen wijzen erop dat men in de nieuwe kolonie Kenia aan de Indiërs een andere en minder gunstige positie toedenkt dan aan onderdanen van de overige deelen van 't Britsche rijk. De regeering van Br.-Indië is hiertegen op gekomen, zij zal dit blijven doen, zij overweegt welke hiertoe de beste middelen kunnen zijn.

De verhouding, waarin Indiërs zich geplaatst vinden in Tanganyika, heeft eveneens tot uitingen van ontevredenheid aanleiding gegeven, de landvoogd meent echter, dat het mandaat door den Volkerenbond aan 't Britsche rijk verleend, voor deze aangelegenheid rechten der Indiërs voldoende waarborgt.

Uit Britsch Guyana en Fiji zijn twee deputaties o[ver]gekomen om de emigratie naar deze koloniën weer [te] openen. Een daartoe ingesteld comité heeft zekerh[eid] verkregen, dat de positie der emigranten er volkom[en] gelijk zal zijn aan die van elke klasse van Brits[che] onderdanen. Nu wordt een commissie aangewezen [om] ter plaatse al 't noodige te gaan regelen.

Daarna kwamen onderwerpen van geheel ander[en] aard aan de orde. De oprichting van een departem[ent] van bedrijven, die haar beslag nog niet gekregen hee[ft]. Wel zijn provinciale bijeenkomsten van chefs van [in]dustriedepartementen gehouden, de bedoeling is, voor[t]aan ook vertegenwoordigers van de particuliere nijv[er]heid aan de beraadslagingen te laten deelnemen.

Met het oog op de nieuwe internationale verplicht[in]gen moet Indië voeling houden met hetgeen elders [ge]beurt. Op de „labour-conference" te Washington [was] Indië vertegenwoordigd als een zelfstandig lid, krac[h]tens zijn lidmaatschap van den Volkenbond. De [Br.] Ind. vertegenwoordigers bevonden zich daar in e[en] moeilijke positie, doordien slechts weinigen van hun mede-afgevaardigden een duidelijk begrip hadden [van] de bijzondere behoeften en omstandigheden en [die] soms dwars daar tegen in wilde gaan. Het was mo[ge]lijk bepalingen te doen aannemen, die dit verhielp[en]. De vertegenwoordiging voelde overigens, dat er t[oe]standen in Indië bestaan, welke niet meer te verde[di]gen zijn.

Voor het handels- en mijnwezen zijn nieuwe wet[te]lijke regelingen in bewerking. De onderkoning dur[fde] de verwachting uitspreken, Indië een plaats te [zien] innemen onder de 8 leidende handelsstaten van de w[e]reld, die zitting hebben te nemen in het besture[nd] lichaam van 't Intern. arbeids-bureau. Om dit te [be]reiken moet Br. Ind. aan inwendig arbeidsvermog[en] winnen, wie hiertoe wil medewerken heeft de stak[in]gen en uitsluitingen tot een minimum terug te breng[en].

Er is meermalen bij de regeering aangedrongen op [het] uitvaardigen van wettelijke voorschriften, om de t[wis]ten en geschillen in de arbeidsverhoudingen te beh[eer]schen. Op 't voorbeeld van Engeland wijzende (de ge[]schillen tusschen het bestuur van den Mijnwerkersb[ond] en de regeering hebben sedert een wending genom[en] die 't twijfelachtig maakt of de onderkoning van In[dië] de Indische arbeiders thans nog wel daarop als na[vol]genswaardig voorbeeld zou wijzen), zeide hij dat [er] betere middelen zijn om oneenigheid uit den weg [te] ruimen en om staking te „voorkomen".

In de groot-industrie is 't contact tusschen werkge[]ver en werknemer dikwijls te gering. Als de arbeid[er] vraagt, wat hij in den duren tijd voor zijn onderh[oud] noodig heeft, beschouwt de werkgever dit veelal [als] een te hoogen eisch. Ook zijn verlangen om een aand[eel] in de belangstelling voor hetgeen hij mede helpt voo[rt te] brengen, wordt te dikwijls verkeerd opgevat.

De bemiddeling van een Werk-comité kan hier[] ten goede werken. Het kan aan hen, die arbeiders [in] dienst hebben, gegevens verschaffen omtrent de be[]hoeften hunner menschen en aan de werknemers gele[]genheid geven die wenschen kenbaar te maken. He[t] dit denkbeeld reeds hier en daar ingang gevonden, [de] landvoogd is voornemens meer dergelijke comité's, [on]der bestuurs-toezicht, in werking te doen komen. [Zij] hebben niet alleen de welvaart der arbeiders zelf [te] bevorderen, maar ook die van vrouwen en kinderen, zoodat de opvoeding van laatstbedoelden zelfs ee[n] voorname factor van hunne bemoeienis moet uitmak[en].

Bij de bespreking van de legeraangelegenheden druk[]te de onderkoning zijn leedwezen uit over 't trage ve[r]loop der repatrieering van de troependeelen, die aa[n] den strijd overzee deelgenomen hebben. 't Gebrek aa[n] scheepsgelegenheid is wel de voornaamste oorzaak e[r]van.

De afdeelingen te velde zijn sterker gebleven, da[n] verwacht was, de positie in Mesopotamië heeft hierto[e] verplicht. Lord Chelmsford is van oordeel, dat de troe[]pen, die buiten Br. Indië gebruikt worden, spoedig to[t] de normale sterkte moeten worden teruggebracht.

De verdeeling van land als belooning van soldaten voor in den oorlog bewezen diensten of als pensioen werd eerst niet doorgevoerd, omdat het zoo moeilijk bleek een opgave te krijgen van degenen, die voor de toekenning van land in aanmerking behoorden te k[o]men. Toch is nader besloten tot een begin van uitvoe[]ring over te gaan en zoo zal aan een 3000-tal officieren en militairen van lageren rang in October a.s. een waardevol stuk land toegewezen zijn, nabij het Lower Bari Doab kanaal, waar voor een officier op 50- en voor een oudstrijder van lageren rang op 25 acres ge[]rekend is.

Sedert 1852 heeft de Br. Ind. regeering zich 17 maal

verplicht geacht tegen de Mashoeds op te rukken en dit is nu, naar men hoopt voor den laatsten keer gebeurd. Centraal Waziristan zal door de Br. troepen bezet blijven, groote wegen zullen in het land worden aangelegd. De bezetting zal er voor onbepaalden tijd blijven. De bevolking moge hierdoor een betere opvoeding tot rust en welvaart krijgen, dan haar bij haar bestaan uit rooverij en plundering ten deel was.

De verhouding tot Afghanistan bleef van vriendschappelijken aard. In April kwam een Afgh. delegatie naar Indië om over alle aanhangige kwestiën te beraadslagen. Van Britsch Ind. zijde geschiedde dit door een vertegenwoordiging onder presidium van Mr. Dobbs, eerst in 't laatst van Juli waren de besprekingen geëindigd. De voorstellen, die als 't resultaat der conferentiën zijn opgemaakt, mogen den grondslag opgeven voor een voortdurende goede verstandhouding.

Konings vertegenwoordiger in Indië zeide een open oog te hebben voor de symptomen van tijdelijk abnormale- en van zich nieuw zettende toestanden, maar hetgeen in en buiten de pers gezegd is om die verschijnselen als een bijzonder gevaar voor Br. Ind. voor te stellen, maakt op hem niet veel indruk, omdat hij dat alles elders precies zoo ziet gebeuren. De toestanden zijn in Br. I. in menig opzicht zelfs veel beter dan in andere landen.

Wij moeten, zeide hij in 't slot zijner rede, allen het geloof hebben in de onbeperkte mogelijkheden van dit groote land, als wij dat geloof hebben, dan moeten wij ook goede hoop koesteren voor het komende, dat zijn eerste vrucht al vindt in de nieuwe constitutie. Maar boven geloof en hoop staat liefde; liefde is wat thans vóór alles noodig is. Zonder haar hebben onze handelingen geen waarde. Met haar kunnen wij de toekomst tegemoet treden, zeker dat onze pogingen niet te vergeefs zullen worden aangewend.

Pasmunt in Guinea.

In Fransch W. Afrika heeft men in 't gebrek aan klein geld voorzien, door postzegels op karton te plakken en van een speciaal stempel te voorzien, waardoor zij officieel tot betaalmiddel aangewezen zijn.

Generaal Maritz.

Generaal de Wet doet in „de Burger" een beroep op zijne mede-Afrikaanders om geld bijeen te brengen voor generaal Marie Maritz, die nog altijd niet in Z. Afrika mag terugkeeren en in den vreemde gebrek lijdt. Gen. de Wet opende de inschrijving met 25 pd.st.; „de Burger" had al spoedig 160 pd.st. bijeen, de Helpmekaar vereeniging deed er 200 pd.st. bij. De Wet schrijft o.a.:

„Die geschiedenis van Manie Maritz tijdens die Driejarige oorlog is bij die volk goed bekend, en die sukses van gen. Smuts se krijgsoperaties in die Kaapprovincie is groteliks aan hom te danke.

Daar bestaat wel verskil van mening oor die standpunt deur hom ingeneem in 1914 tijdens die opstand, maar wat ook al die sienswijze mag wees, staan dit as 'n onomstotelike feit, dat Manie Maritz se enige oogmerk was om sy land en volk te dien.

Vir hom is nog geen opoffering te groot gewees nie waar dit die belange geld van sy vaderland. Hij het sij volk trou gedien, en verkeer vandag in nood en dit sal 'n 'n skandvlek op ons nageslag rus as ons nie dadelijk daadwerkelike hulp betoon nie.

Mesopotamië.

Officieel wordt een algemeene verbetering in de houding der stammen ten opzichte van 't Britsche bestuur gemeld. Behalve in Samawah en in enkele op zich zelf staande gevallen elders, blijken de ontevreden inlanders grootendeels naar hunne haardsteden teruggekeerd te zijn.

Het ministerie van Indië legt er, in een mededeeling, nadruk op dat de eerste taak van Sir Percy Cox, den nieuwen hoogen commissaris voor Mesopotamië, zal zijn, om daar een Arabischen staat te stichten, zoodra de omstandigheden dit veroorloven. Dit wijst op verbeterd inzicht; tot nu toe werd veel militair machtsvertoon tot steun van 't onevenredig breed uitgezet bestuursvertoon als nummer één beschouwd. De groote vraag is nu maar of aan de Arabieren ook het geloof kan worden bijgebracht, dat wat Engeland hun wil geven overeenstemt met hetgeen zij wenschen. Dit zal niet zoo heel gemakkelijk gaan, daar de Mohamedaansche propaganda juist tegen dit geloof ingaat en zij in verleden en heden tal van voorbeelden voor het grijpen vindt om haar wantrouwen te staven.

De eerste hooge commissaris voor Indië te Londen.

De onlangs aangenomen wet op de bestuursinrichting van Engelsch-Indië voorzag in de benoeming door de Engelsch-Indische regeering van een hoogen commissaris te Londen, wiens positie en functies gaandeweg aan die van de hooge commissarissen van de zelfbesturende gewesten gelijk zouden worden. De Indische regeering heeft nu Sir William Meyer, oud-lid van den uitvoerenden raad van den Onderkoning, tot den eersten hoogen commissaris voor Indië te Londen benoemd.

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Voor den dienst in Nederlandsch-Indië zijn bestemd:

de Heeren: G. Abelsma, Leeuwarden, p/a. Regenten Old Burgerweeshuis; A. H. Alfrink, Utrecht, Breedstraat 12; C. Blok, Loenen a/d. Vecht; D. Bennink, Scharloo (Brielle); P. J. Frénay, den Haag, Daendelsstraat 72; W. L. Houttuin, Bergen aan Zee (N.-H.), Station; J. Kooyman, West-Terschelling, Willem Barendskade; C. J. Nieuwmeyer, Santpoort, Jan Gijzenstraat; J. W. Swarthof, Amsterdam, Vaartstraat 6a; R. Troost, Zeist, Voorheuvel 64; J. M. Tobias, Amsterdam, 1e van Swindenstraat 115; A. C. Weddepohl, Amsterdam, Hobbemakade 24; allen als 3e officier bij de Gouvernements-Marine;

Mejuffrouw A. Felix, Heerenveen, onderwijzeres; de heeren: A. Antheunisse, Middelburg, Kinderdijk P 90; P. H. Berlijn, Utrecht, Kruisdwarsstraat 49bis; A. Goudswaard, Zwartewaal; H. A. Kroeders, Leiden, Aloëlaan 43; D. van de Linde, Wolfertsdijk; R. Lokhorst, Wormerveer; H. P. van Minnen, Vondelstraat 56; J. H. P. Th. Nuhoff, Amsterdam, Allard Piersonstraat 19 I; J. W. Postma, Utrecht, Lijsterstraat 19bis; A. C. Spijkerman, Waalwijk; W. C. Stenstra, Schiedam, Hooikade 2; F. P. N. Salden, Sittard; J. H. Westra, Westerbork (Dr.); eerstgenoemde als onderwijzeres, de anderen allen als onderwijzer bij het Openbaar Europeesch Lager onderwijs;

de heeren: W. Th. van Beek, Loosduinen, Emmastraat 8; D. Maayen, den Haag, Hoefkade 1118; J. Ontijd, Zuilen (bij Utrecht), Westinghousestraat 74; A. van Zwet, den Haag, Moreelsestraat 4; H. J. A. Vermijs, den Haag, Weimarstraat 194; de vier eerstgenoemden als hoofdagent 2e klasse en laatstgenoemde als adspirant-commissaris van politie bij de Algemeene Politie;

Th. J. van Diepen, Ursem, Ambtenaar ter Secretarie en Directeur van het Gemeentelijk Electriciteitsbedrijf; B. de Vries, Groningen, adj.-controleur bij de controle der Gemeentebelastingen; beiden als commies-redacteur;

J. Wierda, Leeuwarden, Spoorstraat 128, als commies-redacteur in tijdelijken dienst met den titel van adjunct-referendaris;

Mr. J. N. Heslinga, Buys Ballotstraat 94, den Haag, als leeraar in de rechtswetenschappen aan een der scholen tot opleiding van Inlandsche ambtenaren;

J. A. J. Metz, Plantageweg 98a, Rotterdam, als administratief ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur;

H. Richter, Vischmarkt 10bis, Utrecht, als adspirant-verificateur bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen;

Dr. E. A. F. Schoevers, Almelo, Zwanebloemstraat 46; de dames: A. van Kempen, Dordrecht, Wijnstraat 71; L. J. A. Vlaanderen, Dordrecht, Wijnstraat 71; eerstgenoemde als leeraar en laatstgenoemden als leerares bij het Middelbaar Onderwijs;

W. N. P. M. van Keulen, Hildegardisstraat 15, Rotterdam, als verpleegster 1e klasse bij het Krankzinnigenwezen;

R. Stapff, den Haag, Regentesselaan 131; J. M. van Vliet, Groningen, Academisch Ziekenhuis; Z. T. Wessels, Groningen, Academisch Ziekenhuis, allen als verpleegster 1e klasse bij den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2e lid, der Hooger onderwijswet).

Referendaris ter algemeene secretarie of bij de Departementen van Onderwijs en Justitie.

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

Leeraar in de plant- en dierkunde.

Leeraren in de Nederlandsche taal.

Leeraren in de aardrijkskunde.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in het Engelsch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte Ma, e en g).
Leeraar in de geschiedenis.
Leeraren in de Staatswetenschappen.
Leeraren in de scheikunde.

Voor het middelbaar technisch onderwijs:

1 civiel- of bouwkundig ingenieur, 1 werktuigkundig ingenieur.

Gepensionneerde genie-officieren als leeraren in de bouwkundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.

Leeraar aan de opleidingsschool voor inlandsche rechtskundigen.

Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).

2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.

1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculose-bestrijding.

1 bodembacterioloog bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

12 ongehuwde apothekersbedienden.

1 instrumentmaker artsenschool Soerabaya.

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.

Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Verpleger voor de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Candidaten-notaris bij de Wees- en Boedelkamers.

Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).

Waterbouwkundig ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.

Electrotechnisch ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.

Technisch ambtenaar.

Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.

Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:

Civiel-ingenieur,
Opzichter,

Tijdelijk opzichter voor de landsgebouwen.

Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.

Opziener en onderopziener bij den dienst van het mijnwezen (met vakkennis).

Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen (met vakkennis).

Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen (met vakkennis).

2 Bouwkundige opzichters bij den dienst der zoutregie.

Adjunct-landmeter bij het kadaster.

Ingenieur bij 's lands mijndiensten.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen in tijdelijken dienst:

Civiel-ingenieur,
Werktuigkundig ingenieur,
Ingenieur voor het signaalwezen,
Gegradueerde ambtenaren,
18 Opzichters werkplaats,
102 Bouwkundige opzichters,
8 Beheerders van groote stations,
10 Onderbeheerders van groote stations,
10 Treindienstleiders.

Technicus voor electro-zwakstroom (tijdelijk verband).

Houtvesters.

Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaya.

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:

Electro-technisch ingenieur,
Electro-technisch ambtenaar 1ste klasse,
Electro-technisch ambtenaar 2de klasse,
Telefoonopzichters 2de klasse,
Adspirant-electro-technisch ambtenaar,
Instrumentmaker 1ste en 2de klasse,
Radio-technisch ambtenaar 2de klasse,
Adspirant-radio-technisch ambtenaar,
Radio-telegrafisten 2de klasse.

Onderwijzer bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.

Onderwijzers in de houtbewerking.
Onderwijzers in de ijzerbewerking.

Gouvernements-Accountant.
Adjunct-Gouvernements-Accountant.

Bij de algemeene politie:

Commissaris van politie 2de klasse,
Adspirant-commissaris van politie.

3de-officieren en leerling-werktuigkundigen bij [de] Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkin[gen] in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen [te] komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtin[gen] wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie v[an] Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 1 September 1920, no. 169).

UITZENDING VAN EEN SCHEIKUNDIG INGENIEUR TEN BEHOEVE VAN 's LANDS MIJNDIENSTEN IN NEDERL.-INDIE.

Ten behoeve van 's lands mijndiensten in Nede[r]landsch-Indië kan in tijdelijken dienst worden uit[ge]zonden een scheikundig ingenieur, deskundige op [het] gebied van destillatie van kolen.

De aanvangsbezoldiging bedraagt ƒ 400 's maand[s] met verhoogingen na 1 en 3 jaren van ƒ 50 's maand[s]. Bij eventueelen overgang in vasten dienst wordt een bezoldiging genoten gelijk aan die van ingenieurs [in] vasten dienst met een zelfde aantal dienstjaren.

Voor hen die reeds ingenieurspractijk bezitten, ka[n] de aanvangsbezoldiging al dadelijk verhoogd word[en] met zoovele periodieke verhoogingen als evenredig aan het aantal jaren ingenieurspractijk. Ingenieur[s]practijk in Europa zal voor de helft en die in de trop[en] in haar geheel medetellen, terwijl aanverwante practi[jk] in Europa voor ¼ en aanverwante practijk in de trop[en] voor de helft in rekening zal worden gebracht.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor landsrekening in de 1ste klas[se] c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusti[ng] ten bedrage van ƒ 2250 (twee duizend tweehonderd vij[f]tig gulden), welke som, indien de betrokkene gehuw[d] vertrekt, wordt verhoogd met het bedrag van een maand aanvangsbezoldiging;

c. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 200 's maands ingaande met den dag van inscheping naar Neder[]landsch-Indië en voortdurende tot dien waarop [de] ambtsbezoldiging ingaat.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eerst[en] der maand, volgende op die, waarin de benoeming do[or] den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië [zal] hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aan[ge]vaard.

De uit te zenden ingenieur is verplicht de in verband met zijne uitzending voor den Indischen dienst aan hem of te zijnen behoeve dan wel ten behoeve van zijn gezin van landswege voldane gelden, wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hem ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval hij niet binnen den hem aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekt, de reis derwaarts moedwillig afbreekt of om andere redenen dan welbewezen ziekte of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden waarvoor hij wordt uitgezonden, niet aanvaardt, dan wel binnen 5 jaar na zijne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst wordt ontslagen.

Zij die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 1 October a.s. bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9de afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke dienst) van dat Departement (K. 28, no. 3), onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten worden vermeld de plaats en de datum van geboorte.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken dat de uit te zenden persoon lichamelijk geschikt is voor den Indischen dienst.

(Nederlandsche Staatscourant van 9 September 1920, no. 175).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

UDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76; 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

FORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

HUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma ARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 137,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- iek- en Zanglessen.
- ken- en Schilderlessen.
- en in moderne talen.
- sche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- leiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
- rijf-, Type- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

GAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
DEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der eeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

Terwijl Gij rust, werken Uw .... advertenties voor U ....